

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 357
Субота, 1 новембар 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ФЛАШ
ЈЕ
НАТОВАРИО
РАКЕТУ
МАГНЕТСКИМ
НОВЦЕМ
И
СТАО ДА
КРУЖИ ИЗНАД
ОБАЛЕ
ЗТРАШНОМ
БРЗИНОМ
И ПРАКЕН
МЕТЕОРИТОМ
ИЗНА СЕ
БРЗИНА
ТАКОЋЕ
ПОВЕЉАВА...

ПОМИЊЕ ДА СЕ
ОДВАЈА ОД ТЛА!
ЈОШ МАЛО ДА
ПОВЕЌАМ
БРЗИНУ И
ОНДА...

ЈОШ МАЛО ПА ЋЕ РАКЕТА ДОСТИЋИ
МАКСИМАЛНУ БРЗИНУ! СПРЕМИ СЕ
ЗА ДАЛЕК ПУТ,
ЛОПТИЦЕ!

С МЕТЕОРИТОМ
ЗА СОБОМ,
ФЛАШ ЛЕТИ
МАКСИМАЛНОМ
БРЗИНОМ...

ГЛЕДАЈТЕ! КРЕ-
НУО ЈЕ У СВЕ-
МИР... ПОКУШАВА-
ЈУКИ ДА МЕТЕ-
ОРИТ ОДВЕ-
ДЕ ЗА СОБОМ!

УРА! ЛОПТА ЛЕТИ
ЗА МНОМ КАО ДА
НЕ ПОСТОЈИ
ГРАВИТАЦИЈА...

СВИ СУ ИЗГЛЕ-
ДИ ДА ЋЕ ПЛАН
УСПЕТИ... СА ОВОМ
БРЗИНОМ МОГУ
ЈЕ САД ОДВУКИ
КУДА ЖЕЛИМ!

НАЛАЗИМ СЕ ВАН ГРАВИ-
ТАЦИОНОГ ПОЉА ПЛАНЕТЕ!
А САД ДА СЕ ОСЛОБОДИМ
ЛОПТЕ! РАКЕТУ ПОВЕРА-
ВАМ АУТОМАТСКОМ
ПИЛОТУ...

пест!

ТИШИНА
МОЛИМ!

...НАСТАВИЋЕМО ДА КРУЖИМО ОКО
ПЛАНЕТЕ! МЕТЕОРИТ ЋЕ ТАКОЋЕ
ДА КРУЖИ ОКО ЊЕ КАО МЕСЕЦ...
ЗАУВЕК МОЖДА! АЛИ, ПРВО ДА СЕ
ОСЛОБОДИМ ОВОГ „ВРУЋЕГ“ ТЕРЕТА!

УСПЕО САМ ДА СЕ МЕ-
ТЕОРИТ ВРТИ ОКО ПЛА-
НЕТЕ КАО САТЕЛИТ... ЧИМ
СЕ ОСЛОБОДИМ ТЕРЕТА
ВРАТИЋУ СЕ, А ЊЕГА
ОСТАВИТИ ДА СЕ ТУ
ЗАУВЕК ОКРЕКЕ!

пест!

БОЛНИЦА
ТИШИНА!

пест!

ФЛАШ ЈЕ ПРЕМСТИО ТОВАР У СПЕ-
ЦИЈАЛНУ БЕЗВАЗДУШНУ КАБИНУ,
А ЗАТИМ ЈЕ ПРИТИСНУО ПОЛУГУ...

НИКАД СЕ НИСАМ
С ТОЛИКО СПРЕМ-
НОСТИ РАСТАВИО
ОД НОВЦА!

ИЗБАЧЕН У СЛОБОДАН СВЕМИРСКИ ПРОСТОР,
МАГНЕТСКИ НОВАЦ ПОЛЕТЕО ЈЕ ОГРОМНОМ
БРЗИНОМ ПРЕМА МЕТЕОРИТУ. ФЛАШ ЈЕ УПРАВИО
РАКЕТУ У СУПРОТНОМ ПРАВЦУ ДА
БИ ИЗБЕГАО ПОТРЕС ОД СУДАРА!

У овом броју

- СТРАНЦИ О СТА-
РОМ БЕОГРАДУ
- РЕСТОРАНИ ЗА
САМОПОСЛУЖИ-
ВАЊЕ
- НАЈБОЉИ ПАС
СКОТЛАНД ГАРДА
И МНОГЕ ДРУГЕ
ЗАНИМЉИВОСТИ
- СТРИПОВИ:
Биш челик, Паја, Ми-
ки, Флаш Гордон,
Бим и Бум, Светлост
у шуми, Попај и Вучко

БАНГ!
ДАНГ!
КЛАНГ!

ВЕЧНА ТЕЖЊА ЗА ВИСИНАМА

ЗАНИМЉИВИ ЗАПИСИ И ЛЕГЕНДЕ
О ЉУДИМА КОЈИ СУ ПОКУШАВАЛИ ДА ЛЕТЕ

Ко би знао кад се у човеку појавила привид мисао и жеља да узлети! Било је то ваљда још у оно тамно доба људске историје, кад је човек тек дорастао да умом упореди своје трунтаве удове у заморном пешачењу, са елегантним крилима птице која је без замора клизила ваздухом.

И пре и после Икара било је људи „летача“, али су њихова „летења“ махом била производ маште, више уметничка него практична остварења. Међутим, у познијим хроникама налазе се већ и записи о стварним покушајима да се узлети. Ово су изводили разни занесеници, пустолови а понекад и научници...

Један краљ хоће да лети

У историји британске авионаутике забележено је да је један млади краљ, по имену Бладуд, дошао на идеју да свом народу докаже своје нарочите способности тиме што ће учинити нешто што нико други није могао. Док су се пре њега разни краљеви прослављали ратовима и дипломацијом, он је после школовања у Атини и са-

накупљеним знањем из источних земаља, желео да покаже врхунац знања ондашњем свету — способност да лети као богови. Саградио је неку врсту крила и у граду Триновантуму — данашњем Лондону, попео се на кров Аполоновог храма. Скочио је да би полетео. Али је успео само — да сломије врат.

„Лет“ једног Сарацена у XII веку

Године 1161, на овечаностима пред византским царем, пријавио је своју „тачку“ — летење један Сарацен, што је изазвало огромно узбуђење присутних.

Изјавио је да ће са високе куле хиподрома скочити и прелетети тркалиште дугачко неколико километара. Био је обучен у дуг и врло широку бели огртач који су трубушасто напели савијени прUTOви врбе. Требао је да га таквог подухвати ветар и понесе. Сарацен је стајао истурених руку као при старту и гледао у масу.

Очи свих биле су радознално умрте у њега. Чекали су, али он никако да крене. Изгубивши стрпљење маса је повикала:

— Полети, докле ћеш да нас обмањујеш!

Сарацен је, међутим, стајао на кули, посматрао масу као да ће да је хипнотисе, и махао рукама као крилима да би наду-

вао свој огртач ваздухом. Очекивао је повољан ветар.

Наједном, кад му се учинило zgodно, винуо се као птица. Изгледало је да заиста лети! Ветар га је подухватио и као лабу с једрима кратко време одржао у ваздуху. Али, огртач је био преслаб за његово тешко тело. Греснуо је о земљу и испустио душу, јер су му све кости биле смрскане.

Један коме је недостајао само реп

У том истом веку јавља се, и други летач коме приписују, за ондашње време, велико познавање авионаутике и техничких знања. Био је то Оливер од Малмзберија. Хронике бележе да је он у својој младости показао чудновату тежњу да лети због чега је направио крила за руке и ноге.

Да би показао своје знање и вештину

попео се на врх једног торња и испружио руке с крилима, окрећући се према ветру да га понесе. Башио се и, како је ветар био сувише јак, прво је одигао Оливера, и за-

тим се само поиграо, депршајући, његовим крилима. Следеће секунде Оливер се срушио и поломио кости, али је остао жив.

Пошто је био убеђен у своју способност никако није хтео да призна неуспех, па је свој пад оправдао недостатком репа какав имају птице. Заборавио је да га причврсти на своју опрему.

Крила од орловских и кокошијих пера

Године 1507 неки алхемичар Џон Даман, пореклом из Италије, објавио је да ће полетети наоружан једино крилима. Попео се зато на зид једног дворца и свој лет управо ка Ламаншу уверавајући гледаоце да ће прелетети море.

Раширио је крила и отиснуо се са врха високог зида. И њега је ветар понео, али не преко мора, него укосе — према земљи. Сурвао се стотинак метара од зида и поломио ноге. Упорност га је приморала да и он на неки начин оправда неуспех. И нашао га је — „крила су направљена од орловског перја, али подвалом послуге увукла су се и нека кокошија пера“.

Најзад — прави продор у висине

Осим ових постоје још и многи други неуспели или мање успели покушаји који су се низали из века у век и показивали колико је људима стало да продру у, за њих непознате, висине.

Покушаји су се ређали све до једног знаменитог дана, године 1783 када су се балоном одишла у висине прва два човека — Пилат де Розје и маркиз Дарлан. Овај њихов лет заведен је званично у хронике као први човеков продор у висине.

Тада је записано: „Никада нам наука није пружила тако узвишен приказ:... ни најсјајнијим подвигом из француске историје не би се народ могао више поносити него решењем овог задатка који би и Архимеду изгледао нерешив. А ето, решио га је један Француз, шест хиљада година после стварања света“.

КАДА БИ СЕ ОТКЛОНИЛО ЗРАЧЕЊЕ

Пре годину дана у једну вулканску планину у Невади, у САД, на три стотине метара испод површине, постављена је једна релативно мала атомска бомба од свега 1.700 тона експлозива TNT (бомба бачена на Хиросиму имала је снагу од 20 хиљада тона истог експлозива).

Кроз планину је прокопан тунел од 570 метара, који је после више окука водно у једну одају широку 1,8 и дугачку 2,1 метра. Ту је настала експлозија. Три месеца касније почела су прва испитивања сондирањем. Нормална температура у унутрашњости планине била је 17 степени, на 30 метара од места експлозије износила је 44 степена, док је на самом месту достигала 86. Снажно и опасно радиоактивно зрачење забележено је такође и на 30 метара од подземне одаје.

Експлозија је створила округлу пећину са 33 метра, у пречнику по чијим се ивицама стене стопило и створило велики скамењени мехур. Али ускоро пећина је почела да се обрушава под притиском горњих слојева планине, док се сва није испунила.

пружила је друге драгоцене податке. Показало се да на сличан начин атомском енергијом и бомбама могу да се руше планине, отварају канали, створе вештачке луке, — укратко, да се могу изводити радови достојни градитеља пирамида.

Нуклеарне експлозије су јевтиније од класичних и лакше се припремају јер је потребно много мање материјала.

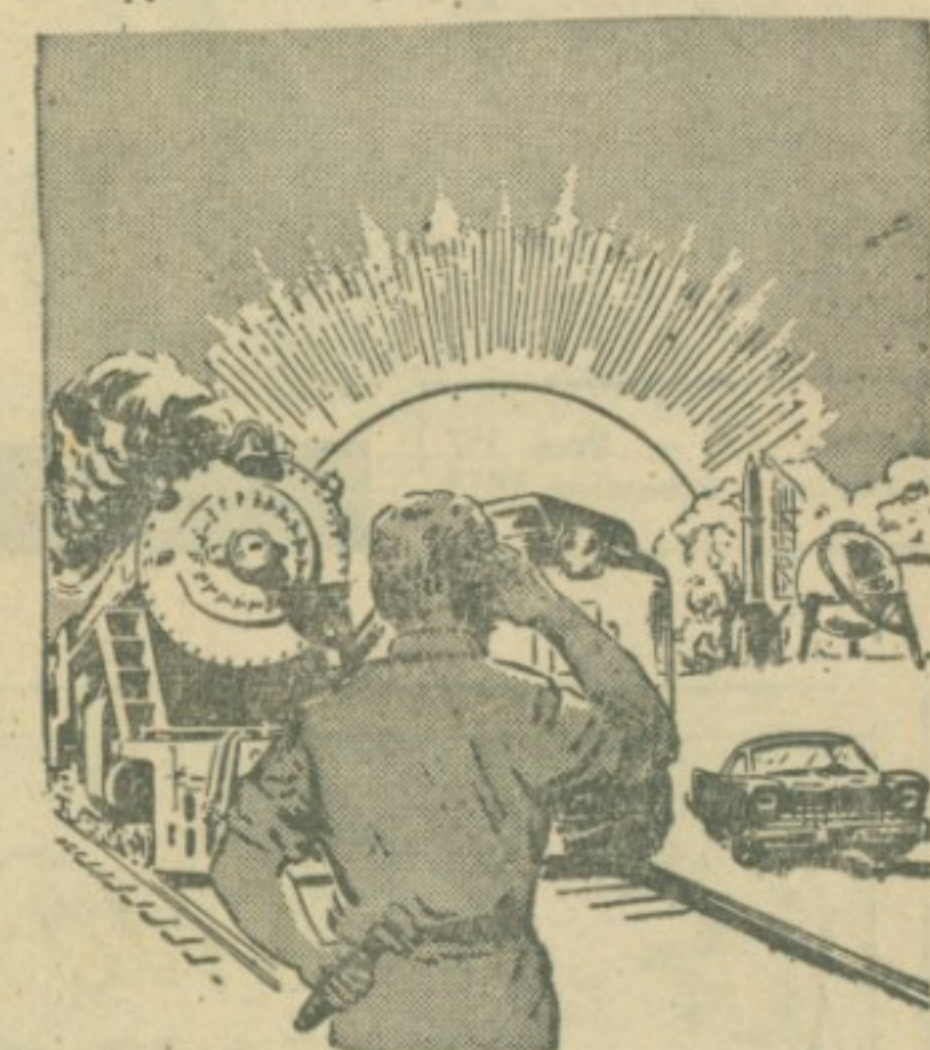
Тако су стручњаци израчунали да би за грађење једне вештачке луке на североистоку Аљаске, помоћу атомских експлозија, могла бити постигнута уштеда од 90 одсто у односу на досадашњи начин рада. Међутим, једина велика и засад неуклоњива препрека за тај систем рада остаје радиоактивност која загађује место експлозије.

Топлота која се ослобађа приликом експлозија атомских и хидрогенских бомби могла би да има значајну индустријску примену. Многи напуштени петролејски извори у којима је „течно злато“ постало сувише густо да би се могло експлоатисати, „оживели“ би кад би се загрејали атомском енергијом. У пустињским пределима опустошеним сушом, снажним експлозијама могло би се изломити површински непроницаив слој земље, што би омогућило стварање природних бунара. Подземним експлозијама могли би се обезбедити и резервоари топлоте у срцима брдских масива, који би загрејали воду, или стварали пару.

Све то и сада би било изводљиво када би се само отклонила радиоактивна зрачења која остају после атомских експлозија.

У праскозорју успеха

И поред свих машина и других чуда која је човек досад створио, то је ипак све тек праскозорје великих успеха. Најбоља локомотива

коју је човек конструисао ефикасна је свега 8%. Последњи модели дизел и бензинских мотора корисно троше свега 25% енергије.

БЕЗ МИРА И ОДМОРА

Код племена Скалава на западној обали Мадагаскара смрт значи све друго само не вечни мир. Мртвац може да почива у свом гробу само једну годину. После тога га ископају и сахране на другом месту али што даље од ожалостане породице. По мишљењу научника који испитују обичаје разних народа, Скалави се као и сви народи који верују у духове боје моћи мртваца. Да би побегли од авети они тело мртваца закопавају у веома удаљена места, јер верују да душа следи напуштено тело. То пресецавање се врши све дотле док, по њиховом уверењу, покојник не „заборави“ где се налази његова породица.

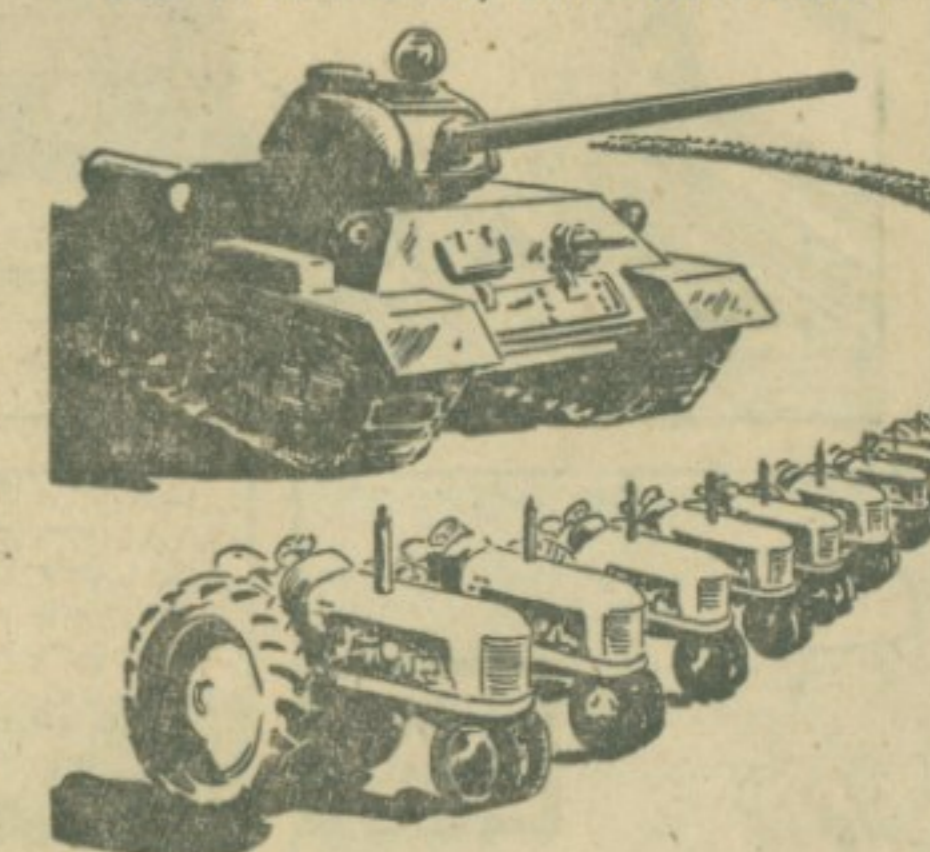
У ДУХУ РЕКЛАМЕ

Моћ рекламе је одавно доказана, па није чудо што људи измишљају најразноврсније начине да би привукли муштерије. Ево једног примера. На вратима једне њујоршке кафане стоји написано: „Уђите и једите, јер ћемо иначе обоје умрети од глади“.

ВЕЗАО ГА КАО КОЊА

Неки сељак у Баварској набавио је трактор, али приликом првог орњања он је са запрепаштењем утврдио да не може да заустави мотор. Седећи на трактору почео је да се врти у круг, па му је тада синула спасоносна мисао. Вегао је управљач тако да трактор може стално сам да се окрене увек у истом кругу. После тога почео је да ради други посао. Трактор се окретао све док бензин није сагорео. Тада се, наравно, зауставио.

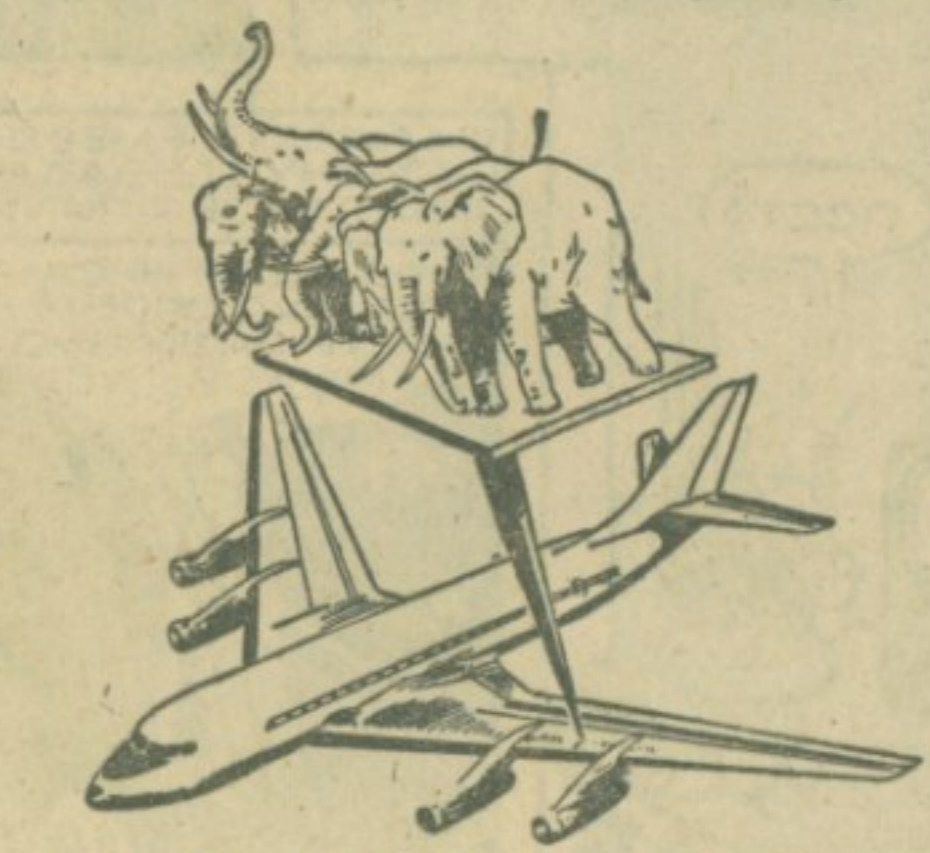
100 ТРАКТОРА, 6.000 ПЛУГОВА

Од челика потребног за грађење једног тенка може да се направи 6.000 плугова или 100 трактора потребних за пољопривреду.

ТО БИ ОДГОВАРАЛО

Крило брзог путничког авиона треба да буде толико отпорно да сваки његов квадратни сантиметар може да издржи терет од

око три тоне. То би одговарало тежини четири слона на сваких шест и по квадратних сантиметара површине крила.

Упоредбе

Неки научници сматрају да је светлост пуног Месеца једнака по јачини оној коју даје свећа са удаљености од око сто метара.

У СВЕТУ СТАТИСТИКЕ

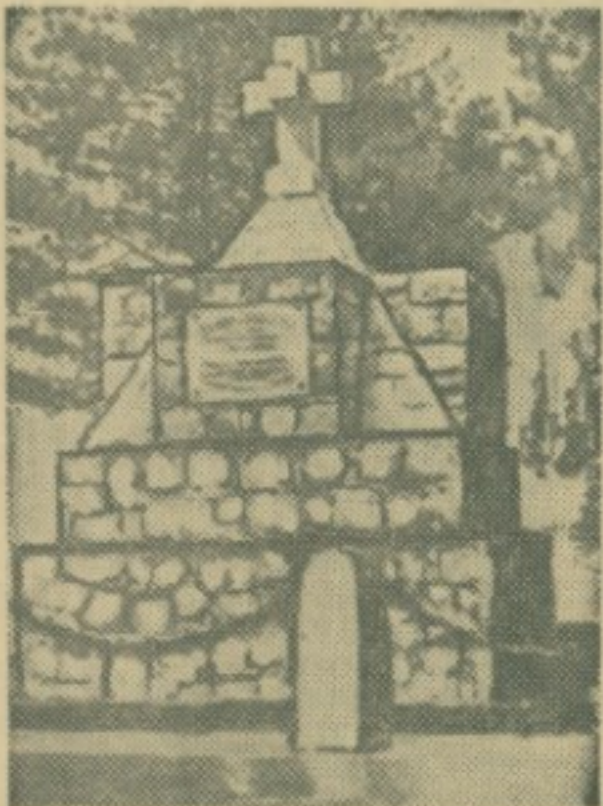
После опита над више хиљада лица, добијене статистике кажу да сваки човек са здравим очима трепне око 25 пута у минути и да сваки трептај траје просечно једну петину секунде.

Уз једну јодицићу

НЕЗНАНИ ЈУНАК

Тешка је била судбина нашег главног града. Векови та је морао да се брани и увек — са неке друге стране! Тако је већ 1915 године морао своје пушке да окрене ка северозападу...

У тим борбама, у јесен 1915 године, бранећи отступницу своје јединице, храбро је погинуо један наш војник. Име тог јунака остало је непознато и до данас. Зна се само толико да је био митраљезац из Од бране Београда. И да је са под нојња Авале, убитачном ватром из свога оружја, храбро пркосио далеко надмоћнијем

СТАРИ СПОМЕНИК КОЈИ СЕ НАЛАЗИО У ПОДНОЖЈУ АВАЛЕ

непријатељу, штитећи на тај начин отступницу своје јединице, и дуго задржавао стрелачке стројеве нападача. Својом храброшћу и вештином он је такорећи десетковао немачке редове, не дозвољавајући им да напредују ни једну стопу све док се његова јединица није потпуно повукла. Тек после дужег времена непријатељу је пошло за руком да том храбром борцу зађе с лева и на тај начин га убије.

И сам непријатељ био је задивљен храброшћу тог познатог војника-јунака. Као доказ за то непријатељ га је — иако то није био његов обичај — пригодно сахрањио. На његов гроб непријатељи су ставили и натпис: „Ein unbekannter serbische Soldat“ (један непознати српски војник). После рата, на том истом месту, подигнут је био стари споменик Незнаком јунаку са натписом „Палим јунацима за слободу...“

Споменик Незнаком јунаку

Стари споменик Незнаком јунаку, направљен првих година после Првог светског рата у подножју Авале, остао је на томе месту све до пре двадесетак година. Тада је динамитом порушен и стари град Жрнов, да би се на његовом месту подигао величанствени Споменик Незнаком јунаку који данас то стоји. Управо ове године

као што је многим познато, пројектовао и израдио наш највећи вајар — Иван Мештровић. Све радове је добро изводио читав један одред инжењера бивше Југословенске

на, допремани су на Авалу из долине Неретве. А такав подухват, с обзиром на техничка средства којима се у то време располагало, није био нимало једноставан. Напротив, изискивао је низ врло сложених припремних радова као што је, подизање моста преко Неретве да би се могао пренети гранит на ову страну реке, затим изградња специјалних приколица за превоз блокова мермера и камена на врх Авале итд.

Споменик Незнаком јунаку, у који је касније сахрањен „Непознати српски војник“, на чињен је у облику маузолеја који има ванредну уметничку вредност. Постоје споменика изграђено је од пет редова огромних мраморних блокова који су поређани степенасто један изнад другог. А на врху се уздиже шест каријатида које симболично представљају мајке палих бораца за слободу из свих крајева наше земље. Вајање каријатида извршено је у Сплиту у Мештровићевој радионици.

КАРИЈАТИДЕ СУ КЛЕСАНЕ У МЕШТРОВИЋЕВОЈ РАДИОНИЦИ У СПЛИТУ.

навршило се двадесет година од изградње тог велелепног споменика на Авали. Изградња споменика почела је 1934 године, и трајала пуне четири године. Споменик је,

Острије и месеци са „Р“

Шкољка коју људи највише једу пресну, острига, веома је хранљива: једно туце по користи коју од њих има човечић организам, одговара количини од двеста грама хлеба, или 150 грама говеђег, или 200 грама живинског меса, три јајета.

Острига садржи много јода, који је неопходан за измену материја у људском организму, као и бакра и гвожђа, а они помажу регенерацију крви. Чак се малокрвнима уместо телеће дигернице за јачање могу давати остриге. Оне уз све остало садрже и значајне количине најважнијих витамина: А, Б, Б₁, Ц и Д. Поред хранљивости, остриге имају и ту добру особину што се лако варе — за свега три часа, док се најлакше телеће месо пржено на жару и печена пилетина ипак варе пуна четири.

Али, влада предрасуда да остриге не треба јести у току месеци у чијем имену нема слова „Р“, дакле у мају, јуну, јулу и августу. Такво тврђење данас нема никаквог оправдања. Оно је раније имало смисла јер се за време топлих месеци остриге нису превозиле брзим саобраћајним средствима — хладњачама, па је постојала опасност да се укваре.

Према мишљењу стручњака, лети се остриге на хладном месту могу очувати три-четири, а у току зиме шест до осам дана.

Тачно је међутим да у одређеном летњем периоду острига мења изглед кад је пуна икре, али јој укус и тада остаје непромењен.

Жене брже дишу

Нормално, жена дише за једну трећину брже него човек.

Вакцина у човеку

У чикашким научним круговима се дошло до сазнања, да човече тело само по себи лучи, кроз нос, у случају кијавице, антитела способна да се боре против инфективног вируса. Према овоме постоји нада да ће се ускоро пронаћи и вакцина против кијавице.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

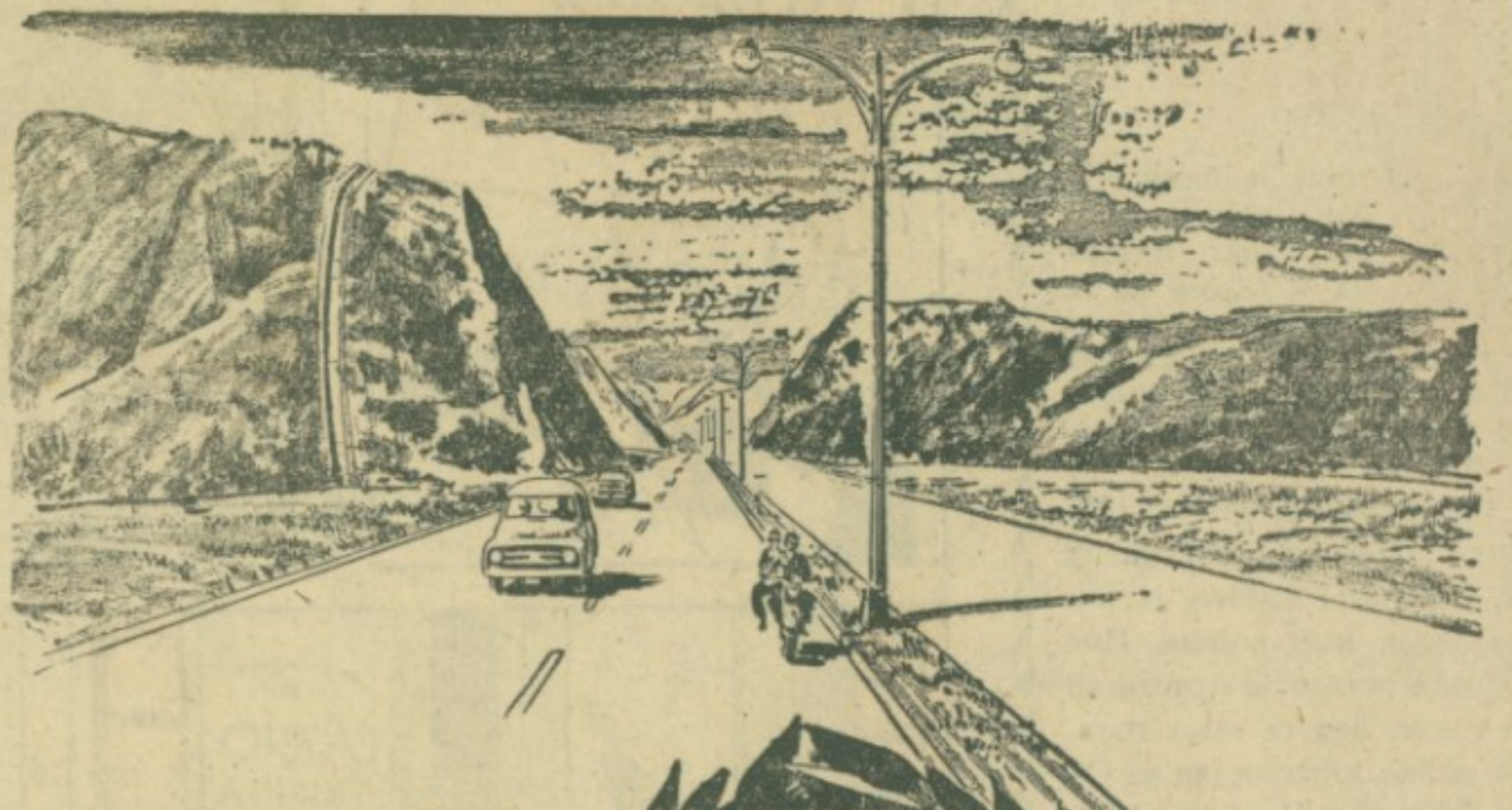
Ripley's

КИНЕСКА ПТИЦА МИНАХ
ТОЛИКО ЈЕ ДИВ
ЊА И СВИРЕПА
ДА ЈЕ
ЊЕНО
ДОНОШЕЊЕ
У САД
ЗАБРАЊЕНО

ГАРАЖА У ПЕКИНИ

ПЕКИНА МЕРАМЕК
У СТАНТОНУ (АМЕРИКА)
ИМА ПОД ЗЕМЊИ ПРОСТОР
ЗА ПАРКИРАЊЕ ЗА
300 АУТОМОБИЛА

НАЈСКУПЉА АУТО-СТРАДА НА СВЕТУ

ИЗГРАЂЕНА 1 КИЛОМЕТРА
АУТОПИСТЕ
ДУГЕ 17 КИЛОМЕТРА,
КОЈА ВЕЗУЈЕ КАРА-
КАС И ЛАГВАИРУ, У
ВЕНЕЦУЕЛИ,
СТАЈАЛА ЈЕ
6.000.000 ДОЛАРА

НАЈПОДО-ЗРИВИЈИ ДРЖАВНИК У ИСТОРИЈИ

ОЛИВЕР КРОМВЕЛ
УВЕК ЈЕ СВОМ ПО-
ВЕРЉИВОМ СЕКРЕ-
ТАРУ ДИКТИРАО ПО
ТРИ РАЗЛИКОВАНЕ ВЕР-
ЗИЈЕ СВАКОГ ДРЖАВНОГ
ДОКУМЕНТА. СЕКРЕТАР НИ-
КАД НИЈЕ ЗНАО КОЈИ ЈЕ
ОД ТИХ ДОКУМЕНТА ПРАВИ

**ОКРЕНИТЕ
НАОПАКО!**
И С ДРУГЕ СТРАНЕ
ЈЕ БЕДААН КАПЕ-
ТАН

**НОВАЦ
СА СРЦЕМ**

ФРАНЦУСКИ
НОВАЦ НА МАРТИНИ-
КУ БУШЕН ЈЕ РАНИ-
ЈЕ У СРЕДИНИ У
ОДЛИКУ СРЦА
МАЛО СРЦЕ ДОБИЈЕ-
НО НА ТАЈ НАЧИН СЛУ-
ЖИЛО ЈЕ КАО СИТАН
ЧОВАЦ

**ЧОВЕК
КОМЕ
СЕ УВЕК
МОРАЛО
ПОВЛА-
БИВАТИ**

РУДОЛФ II
(1552 - 1612)
- НЕМАЧКИ ЦАР -

НИЈЕ МОГАО
ДА ПОДНОСИ
ДА МУ СЕ ПРО-
ТИВУРЕСНИ
САМА РЕЧ, НЕ!
ИЗГОВОРЕНА У
ЊЕГОВОМ ПРИСУ-
СТВУ ОБАРАЛА ГА
ЈЕ ТЕШКО БОЛЕСНОГ
У ПОСТЕЉУ

ПСИ — ЛИЛИПУТАНЦИ

Чуауа — тако зову те псе — прави су лилипутанци нај-
вег племена. Неки од њих те-
шки су мање од једног кило-
грама и сасвим лако могу да
стану у обичну чашу.

Чуауа-пси имају мекну дла-
ку боје чоколаде или белу. Не-
мирни су и умилљати, али у-
пркос свом малом расту хра-
бро се бацију на сваког не-
пријатеља.

Али чуауа нису занимљиви
само због своје ситности.
У Мексику постоји град Чу-
ауа. Откуд та подударност у
називима? Археолози су уста-
новили да се на древним мек-
сичким пирамидлама међу дру-
гим рељефима, често налазе
извајани и чуауа-пси, тако да
се с правом може претпоста-

вити да су стари становници
Мексика — Астеци — сматра-
ли ове псе за свете.

У 17 веку чуауа-псе Шпан-
ци су донели у Европу, данас
су они на великој цени, а у
Енглеској и Америци чак су
основани и нарочити „чуауа
клубови“ чији се чланови баве
њиховим одгајивањем.

ЛЕЧЕЊЕ ПО МЕТОДИ ЈОГА

Откако је од стране руске
Академије наука, потврђено
изврсно дејство технике лече-
ња по методи јога, она се у-
води и у праксу. Случај М. Ев-
тејева Волског старог 72 годи-
не, врло је интересант. Он је
патио од више болести, али нај-
главнија је била туберкулоза
плућа, а два пута је имао и
инфаркт срчаног мишића. Ле-
кари су утврдили да се после
лечења методом јога његово
физичко стање у многоме по-
бољшало. Закречавање крвних
судова се изгубило. Каверне у
његовим плућима додуше и
даље постоје, али се он и по-
ред тога релативно добро о-
сећа.

На ројовима бивола

Међу најинтересантијим земљама „преко мора и гора“ спада
Индонезија, која је богата разноврсном флором и фауном.
Поред разних звери има и домаћих животиња, а једна од нај-
кориснијих је такозвани водени биво.

— Он је најбољи пријатељ земљорадника и дечије — рећи
ће вам сваки становник тих крајева. — Деца чувају биволе.

Јашући на њиховим широком леђима, одлазе на планинчана
поља у зору, а после напорног рада одводе их на неку реку
или бару где се биво добро освежи купањем. Биволу привлаче
беле прашице птице зване блебок које слећу на њихова леђа
где се одмарају кљуцајући њихову кожу. На слици се види
дете како се пење преко његових рогова да би га зајачало.

ОПШТЕЊЕ СА БЕСКРАЈНОШЋУ

Огроман напредак радиотехнике на кратким таласима
омогућује да се шаљу емисије од 25.000 киловата чак и на
сантиметарским таласним дужинама. Амерички научник Дон
Пирс је израчунао да би емисија са Земље на таласној дужини
од 3,2 сантимера могла бити примљена помоћу једне добре
антене на звезди Алфа у сазвезђу Кентаур.

ОПАСНО ЗАНИМАЊЕ

Тамне сводове пећине освет-
љава титрава светлост узаног
жишкa причвршћеног на челу
човека. А он, као какав иску-
сни еквилибриста, хода по
танким испрекштаним бамбу-
совим палицама и металном ло-
патиком струже са пећинских
зидова птичија гнезда. Један
неопрезан покрет и човек ће не-

ПАРИЗ И ЊЕГОВИ ВИНОГРАДИ

Париз је некад имао много
винограда. Данас, међутим,
они не постоје сем једног ма-
лог на Монмартру. Улица на-
звана „Виногради“ о томе нај-
боље сведочи, као и улица
„Винез“ близу Трокадера

У Француској и данас посто-
ји „легенда о винограду“ пре-
ма којој је ђаво лично дошао
да помогне при првој берби.
Кад је пала ноћ, каже легенда,
ђаво је отишао да потражи јаг-
ње, лава, мајмуна и свињу.
Пошто их је заклао он је крв-
љу ових животиња натопио
земљиште где су расли вино-
гради. Од тог доба се каже:
кад човек једе грожђе — он је
благ као јагње; ако умерено
пије вино — осећа се јак и
храбар као лав; када претера
— он се измотава, буљи очи и
прави гримасе — као мајмун;
најзад ако његова жеђ за ви-
ном нема границе, — он поста-
је груб и ваља се у блату као
свиња.

миновно полетети са своје та-
нане скеде високе тридесет до
четрдесет метара на оштро ка-
мење. Зар се једанпут догоди-
ла таква несрећа?
Ово опасно занимање у мно-
гим породицама на Цејлону
преноси се с колена на коле-
но. Познато је да су ластави-
чија гнезда, слећена нарочи-
том слузи које птице луче из
уста, веома хранљива и да се у
неким земљама Истока сматрају
за праву посланицу. Гурмани
нарочито цене гнезда са Цеј-
лона. Три пута годишње, у
време кад цејлонске ластавице
свијају своја гнезда, стотине
неустрашивих младића полазе
да лове у мрачним пећинама.

За мајку...

Француски књижевник Марсел Панол забележио је ову
сличицу из свог детињства:

„У време мог раног детињства живели смо у Марсељу и
кад смо се прављајем враћали кући из града морали смо да
обилазимо, веома околицинским путем, једно раскошно имање,
или да се прокрадамо пречицом која је водила кроз парк
дворца. Често смо туда ишли мајка, отац и ја. Два пута смо
прескакали оградну и сећам се како су моји родитељи, као и
ја, газили на протима као лопови, да нас чувари не би при-
метили. А кад би нас ухватили, сасули би нам у лице бујину
погрда, истерали нас као лупеже и натерали да опет обила-
зимо пуних шест километара.“

Увек сам се сећао страха који смо мајка, отац и ја осећали
шунчајући се кроз имање.

Мајка ми је умрла кад сам био сасвим млад. Много година
касније купио сам дворца и имање кроз које смо се шу-
њали... Иако она то више не може да зна, учинио сам то
за њу — за своју мајку“.

Индијанско племе које говори латински

Пре тридесет пет година, на 80 километара од Квибека,
на северу Канаде, у једном резервату живели су веома цивили-
зовани Индијанци. Одевали су се у европска одела, били
су готово заборавили свој језик, а прилично добро говорили
енглески, и нешто боље француски. Али, најбоље — латински!
То је изазивало велико чиђење, нарочито Европљана, који су
на путу по Канади обилазили и тај резерват да би видели
поглавицу који је једини сачувао древну ношњу своје племена.

А ово обашњења: чланица католичког свештенства у про-
винцији Квибек око 1913 године, био је опроман. Њиховим
трудом Индијанци су научили латински — да се не би оријен-
тисали на живе западне језике, чију су литературу „духовни
оци“ сматрали опасном за индијанске дшце.

НЕВЕРОВАТНО

што непријатно, постоје и изузеци...

Тако је један млад човек, за кога су од „својих рођака“ чули многи пријатељи лондонског новинара, пролазио улицама британске престонице и пред једном лепом вилном опатијом раскошан аутомобил марке „Ролс Ројс“ са целуљом на којој је крупним словима писало: „Аутомобил на продају. Цена: једна фунта.“

Хиљаде људи пролазило је поред тог аутомобила који је бесумње вредео три хиљаде фунти. Никоје ни на памет није падло да оглас на аутомобилу схвати озбиљно. Али млади човек био је по природи радознао. Ушао је у вилу и затражио да разговара са власником аутомобила. Појавила се једна лепа жена средњих година, у дубокој црнини.

— Да, продајем аутомобил... заиста стаје једну фунту, иако је у одличном стању... Ви га одмах можете добити.

Младић је испробао кола,

извадио једну фунту и добио признаницу: „За аутомобил марке „Ролс Ројс“ број тај и тај примила једну фунту та и та...“

Предала је младићу сва документа аутомобила и рекла му да га сад може одвести, али се он није могао уздржати да не упита:

— Опростите што сам радознао... Управо је невероватно да тако изврсна кола продајете овако јевтино...

Жена се насмеја и задовољно одговори:

— Та кола припадала су моме мужу који је прошле недеље погинуо несрећним случајем. Месец дана пред смрт сачинио је тестамент у коме је одредио да се његов аутомобил прода и тај новац преда његовој новој, лепој, рибокосој секретарици.

Ова последња прича среће се у више варијаната. Уместо аутомобила то је кућа, какво и мање, или комад накита.

Три године енглески новинар поред свог редовног посла, трудио се да бар за једну од ових и више сличних прича нађе доказа, или бар трагова који би потврђивали да се у неку руку нешто тако и одиграло. И никада није успео. Остало му је једино да их исприча.

Кад му време није

но замењују природне снежне пахуљице.

Вештачки снег се чува у кесама, а кад затреба посипа се

С

мучари више неће морати да чекају зимске дане да би забавили своје смучке на леђа и пошли да траже снег. Један швајцарски хемичар из Лозане, успео је, после дуготрајних проба да створи вештачки снег. Пахуљице снега направиле су од танких нити једне материје. По вештачком снегу може се исто тако добро скијати као и по природном, јер влажна ове материје потпу-

на овом месту где је предвиђено написта за скијање. Помоћу усисивача за праšину он се може после скупити и пренети на друго место.

На слици: у исто време док сељаци товаре нову жетву, смучари се кликују поред њих по пожњевеној ливади, посутој вештачким снежним пахуљицама, че желећи да се ни за време летњих дана одрекну свог омиљеног спорта. Писта за скијање је дуга око сто метара и два метра широка са проширеним местом за старт.

ДА БИ БИЛО ИСТИНИТО

Један млади брачни пар вратио се у Лондон са свадбеног путовања и стигао у свој нови, мали стан. Ту их је чекало пријатно изненађење: шакећи са поклоница њихових пријатеља. Затекали су и једно писмо са две улазнице за претставу која је у то време увек била распродата, и поруку: „Срдечно честитам. Погодите ко вам их шаће?“

Млади супружници помислили су да ће дародавца наћи у позоришту на суседном седишту, али су се преварили.

Враћивши се кући затекли су обијен стан и све ствари испретурале. Били су покрадени. На једном сточићу спазише целуљу: „Сад знате ко вам је послао улазнице!“

Вешти допов одмамно их је у позориште да би мирно обавио посао...

Ту причу чуо је и један лондонски новинар. Његов добар пријатељ рекао му је да се то догодило познанику неког његовог рођака. И новинар је пошао у потеру за младим брачним паром.

Пријатељ познаника, рођак пријатеља, познаник рођака — и тако редом — обишао је око пет стотина особа, али нико у ствари није могао да га доведе до младих супружника.

Новинар је изгубио много времена, али се уверио да многе „истините приче“ претстављају само добро смишљене анегдоте. И онда је почео да трага за сличним догађајима који су се десили „добром пријатељу мог рођака“, за причама које су толико невероватне да заиста тешко могу бити истините. И начинио је малу збирку.

Награђена сентименталност

То је у ствари трагикомичан доживљај „познаника мог пријатеља“. „Он“ је овога пута трговачки путник, који је, обавивши пре подне посао у неком малом, тихом, провинцијском месту, морао до увече да чека воз. После ручка се досађивао у хотелу гледајући једну уседелицу, која је сем њега била једини гост у ресторани.

Да не би ћутао, одлучи да јој приђе и замоли је за дозволу да с њом попије црну кафу. Она није имала ништа против и разговор потече. Трговачки путник био је све љубазнији, дивно је забављао уседелицу, која се њиме чак и одушевила.

Отпратила га је до воза и на расстанку му затражила адресу. А њему, пошто јој тог тренутка није био рекао своје име, паде на ум у последњем тренутку да би можда згодније

било да се претстави именованог свог пријатеља из Лондона. Тако је и учинио.

Четири године су протекле и трговачки путник потпуно је био заборавио на оно поподне проведено са уседелицом. А тад се догодило оно што га је на њу потсетило. Угледао је у граду оног свог пријатеља баш у тренутку када је овај седео за волан једног лепог аутомобила.

— Здраво, — викну трговачки путник. — Шта је то? Откуд ти та лепа кола?

И пријатељ му исприча:

— Ни сам не узем да разјасним то чудо... Пре неколико година почео сам да примам писма од неке старице из унутрашњости у којима се помиње неко пријатно поподне, писма која уопште нисам разумевао. Из учтивости сам је увео у свој адресар и о свим празницима слао јој честитке као и осталим познаницима. Али главно изненађење чекало ме је тек пре месец дана. Од једног адвоката примио сам изненада писмо у коме ме извештава да је старица умрла и да ми је завештала сву своју имовину! Замисли, више милиона од жене коју никад нисам видео и с којом ни реч нисам проговорио...

Погрешна сумња

У овој причи јунакиње су две старице. Нису се међу собом познавале, али су се при повратку с пијаци, обе с пуним земблима, нашле на истој клупи чекајући на ред пред телефонском говорницом. Када је прва пошла да телефонира замолила је другу да јој причува зембл и ташну. Изишавши из кабине требало је да врати услугу познатој старици и да сад она причува њен зембл и ташну.

Али, у сваком човеку јављају се понекад сумње. Док је чекала, прва старица сматрала је да неће бити лоше ако провери да ли јој се у ташни још налази новчаница од фунте. Погледала је и запрепастила се: новчаница није било. Она је погледала у ташну оне старице што је мирно телефонирала. Спазила је нову новчаницу од једне фунте. Мирне савести преселила је фунту у свој новчаник. Нашавши се лицем у лице са „краљевском“, кратко се од ње опростила, предала јој ствари и пошла ка подземној железници. У метру је ставила руку у џеп свог капута и — нашла своју новчаницу.

„Ролс Ројс“ за једну фунту

Иако у већини случајева „пријатељев познаник“ доживи не-

Доживљаји Бима и Бума

ШТА ЈЕ СА ОРИГИНАЛНИМ ДЕЛИМА АНТИЧКЕ УМЕТНОСТИ?

Мало нам је познато да су чувени уметници античке Грчке Мирон и Поликлет из V и Лисип из IV века пре наше ере вајали своја ремекдела искључиво у бронзи. У савременим музејима имамо прилике да се дивимо једино њиховим киповима у камену. Уствари данас не располажемо готово ниједним оригиналним делом ових великих античких кипара. Све њихове уметничке израбедине искористили су њихови потомци и народи који су касније настанили Грчку, да би од њих ковали новац и лити звона и топове. Скулптуре које су се до данас очувале у бронзи претстављају само мање или више успеле копије оригиналних дела. Најзапаженије, од свега два-три сачувана оригинална дела, јесте Праксителов Хермес у бронзи који у време када је настао није оцењен као нарочито успела уметничка творевина.

Занимљиво је да су сва оригинална уметничка дела у бронзи сачувана само захваљујући томе што су више од два миленијума стајала у води. Она су се налазила на бродовима који су поповули. Морско дно се и иначе може сматрати најбогатијим музејом оригиналних античких дела.

Прва подморска истраживања археолошких остатака на једном римском броду у Кан Креусу извршени су Шпанији пред крај прошлог века. Највећа налазишта античких кипова и рељефа откривена су између 1907 и 1913 године код Малије, недалеко од туниске обале. Изванредни кипови Ефеба из Маратона и Зевса из Артемисиона нађени су недалеко од обала Грчке 1926 године.

ПРОНАШЛИ

У највећем медицинском центру у Њујорку већ годину дана траје испитивање једне необичне биљке која успева у неким деловима Централне Америке. Сазнало се да Индијанци којих највише има у том делу САД употребљавају лишће ове биљке за верске „свете снове“. Током проучавања откривено је да састоји ове индијанске биљке веома лековито делују код неких тежих срчаних обољења а у првом реду код такозване инсуфицијенције.

САВЕСНА СТУДЕНТКИЊА

Хелга Домес, студенткиња психологије у Инсбруку, провела је месец дана у Дому спавних за завезаним очима. Учило је то само да би што боље схватила психу људи лишених чула вида. Кад је изишла из Дома, написала је веома добар дипломски рад.

ДА НЕ БИ ДАНГУБИЛИ

Долина реке Викамариво на Јужном Острву (Нови Зеланд) за време лета оживи као ретко која плажа. Стотине Новозеланђана долазе на обале океа да се одморе а и да траже злато.

У овом крају владала је права златна прозница када је ту, 1864 године, извађено 695.164 прама алата. Тада је само на једном месту званом „Кутуја драгуља“ за два часа ископано 56 килограма. Према причању старих истраживача злато, који ту још живе, одавде је од времена златне прознице до данас — извезено злата за пет милиона фунти стерлинга.

МЕЊУХИН И ЊЕГОВА КЋИ

Славни виолиниста Јехуди Мењухин, који је гостовао и у Београду, није дозволио својој кћери да се посвети свирању на виолини. „То је сувише тешко занимање“. — рекао је велики уметник. Зато је Мењухинова кћи Замира, чије име на хебрејском значи „птичија песма“, постала стенографијом.

ОД КОНЦА ДУГОГ 5 КМ...

Котон-машина, названа тако по свом конструктору Енглезу Видијаму Котону, употребљена је први пут 1868 године. Састављена је од неких 164.000 делова и делића. Обично је дуга 20 а висока 1,60 метра. Довољно је једно једино лице да њоме управља. Са 28 радних места избацује се 14 пари потпуно готових чарапа. Свака на њој исплетена чарапа „изаткана“ је од једног јединог конца дугог пет километара. За производњу служе разноврсне сировине: вуна, памук, природна свила, вештачка свила, најлон и перлон.

АТОМСКО СТАКЛО

Углавном од 1950, највеће фабрике у свету што озбиљно проучавају производњу специјалног стакла које је намењено за атомске уређаје. Наиме, осећа се велика потреба за прозорима кроз које ће физичари да гледају у просторије где влада атомско зрачење, а да том приликом не буду изложени његовом шкодљивом дејству. Ови прозори иза којих атомисти редују, помоћу механичких постију, епруветама пуним радио-изотопа и другим нуклеарним производима, већ су начињени, али ни из далека не задовољавају потребе. Највећа тешкоћа је у томе што јаче зрачење захтева дебље стакло, али оно је мање прозачно. Другим речима, треба производити стакла изванредне чистоте али и отпорна према нуклеарним зрачењима као дебелу бетонски и одовни зидови.

Како изгледа, америчка творница стакла Корнинг успела је да произведе најотпорнија стакла која већ са успехом служе за нуклеарне лабораторије. Али ово није зауставило истраживаче у потрагу за још отпорнијим провидним зидовима.

Наша слика приказује специјалан уређај за атомске лабораторије. Уколико се радиоактивна снага повећава, физичар може да повећава и број заштитних стаклених плоча.

СКАДАРСКА УЛИЦА — НА УГЛУ БРАЋЕ ЈУГОВИЋА
УЛИЦЕ: ПОГЛЕД НА ВИФЕ „ВУК КАРАЏИЋ“ И БИОСКОП
„БАЛКАН“

ЧУВЕНА ЈАТАГАН МАЛА ДАВНО ЈЕ ИШЧЕЗЛА, АЛИ
ОВДЕ СЕ ВИДЕ КУЋЕ У ЈАТАГАН МАЛИ, А ПОЗАДИ ЈЕ НОВА
ЗГРАДА ВЕТЕРИНАРСКОГ ФАКУЛТЕТА

БЕОГРАД У ОЧИМА

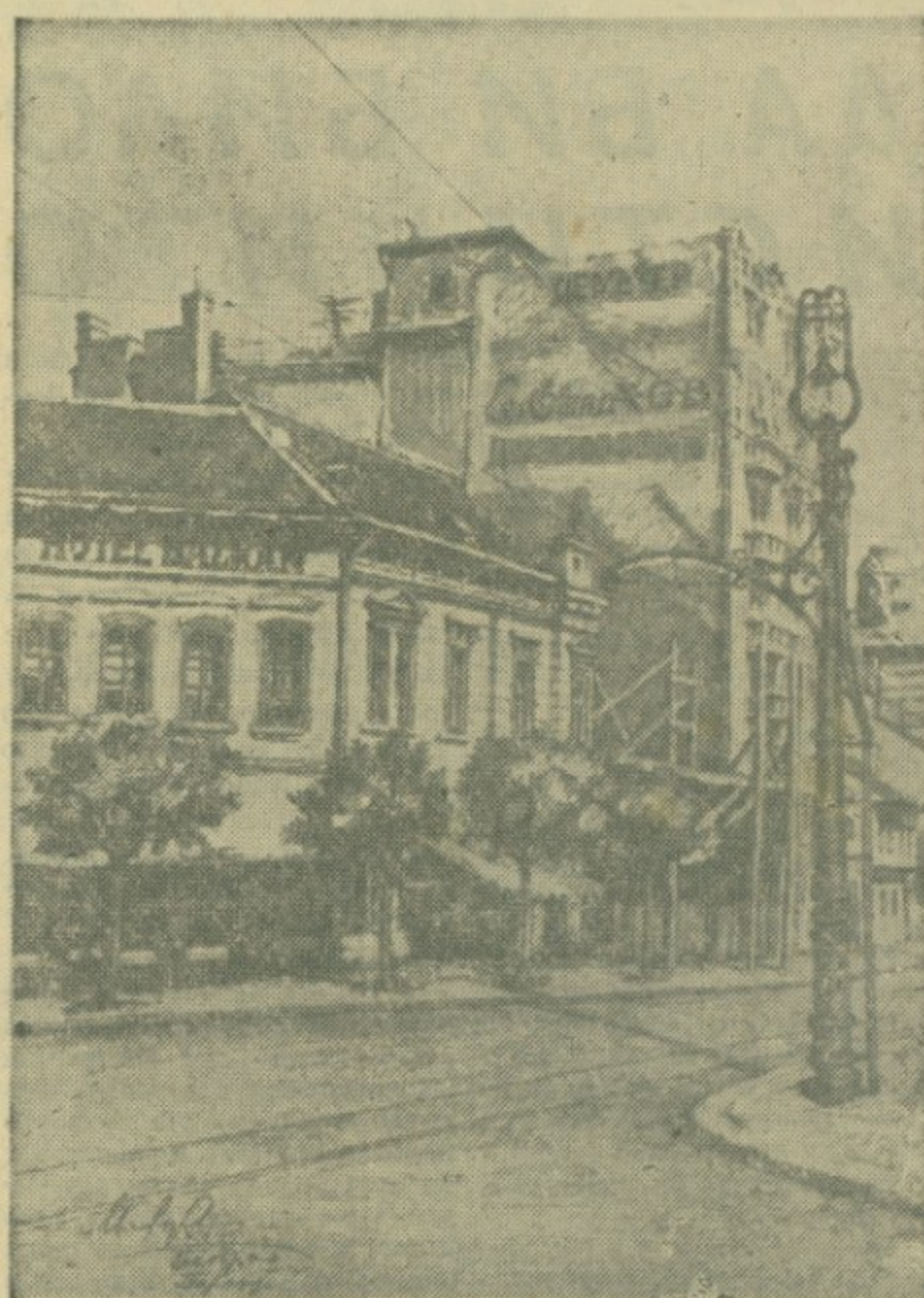
Теодор Павловић у првом подишту свог илустрираног „Сербског народног листа“ (1835) објавио је чланак о Београду и слику начињену са земунске стране која приказује горњу и доњу тврђаву. Та је слика — „образ“ — „сећена у бакру“, и Теодор Павловић каже да га је скупо стајала. Данас ово претставља извесну исторску вредност, јер је то у нашој штампи први напис који говори о главном граду наше земље. Међутим, сам чланак није оригиналан: преведен је с немачког језика, и уредник објављујући га, каже: „Ја, на жалост моју, у Београду јоште био нисам, а који су били од господe списатеља, не знам ни једнога јоште да је глео Београд описао. Тако све наше ствари други страни нам и како ко зна, понјавише недостачно, описују, а ми од њих тек преписујемо (III). Овоме општејатељству (околној) нек благонаклони читатељи и то прилику ако ово с немачког преведено — Београда описаније — недостачно нађу.“ Назовоћи ово, Теодор Павловић је сметнуо с ума да је Јоаким Вујић, српски књижевник и његов савременик, у свом „Путешествију по Србији“ (1828) описао и тадашњи Београд. Па иако је Вујићев опис „недоста- точан“, он је ипак шири и пунији од овог који је уредник

„Београд ало зидан, сокаци ни- су калдрисани. Више вароши, између три острва, везују се дунавске лађе. При утицају реке Саве лежи такозвана Циганска Ада.“ Чланак се завршава напоменом да је Београд „опет сербски, али још ни данас Турке сасвим с врата скинуо није“.

О Београду се у нашој и стра- ној штампи почело много више писати 1842 године, јер је у- след буна и династичких про- мена Србија постала интере- сантна и за страни свет. У сле- ту дипломатских акција и ин- трига око решавања „источног питања“, Србија је постала све занимљивија. Страна дипло- матија у њој је осетила једну нову снагу на Балкану, коју треба све више узимати у об- зир.

Отада у страним новинама и- ма све више дописа из Србије, о догађајима који се ту збира- ју, о Београду, престоници „ма- ле бунтовничке кнежевине“, како то каже бечки „Винер жур- нал“. Описи старог Београда могу да се нађу године 1842 го- тово у свим већим листовима који су излазили по тадашњим европским престоницама. Ник- има у „Берлинер тагблату“, у већ поменутом „Винер журна- лу“, у париском „Монитеру“, у лондонском „Тајмсу“ и други- ма. Поред тога и наша штампа ван Србије све живље прати догађаје у „кнежевини“ и на-

нака о Београду и животу у домаку Варош-капије. Ту је њему објављен је и у српском листу „Скоротече“ која је из- лазила у Пешти.

ТЕРАЗИЈЕ: СТАРА ЗГРАДА ХОТЕЛА „БАЛКАН“ КОЈА
ЈЕ СРУШЕНА, А НА ЊЕНОМ МЕСТУ ПОДИГНУТА НОВА
ПАЛАТА

За време последњих годи- градили своје куће талашњи на прве владе кнеза Милоша најистакнутији београдски гра Београд је све видније напре бани. Занимљиво је шта пише довао. Тада је почело изгра- 15 августа 1842 дописник пе- живање српског Београда, ван штанског „Скоротече“ о на- старих варошких шанчева, на претку Београда. Он напоми-

Све у раси Колумба

По имену славног морепловца Колумба многе области, места, реке и предели добили су име. Тако је у Јужној Америци република Колумбија добила име по њему, иначе она је образована од шпанске колоније Нове Гренаде. У Северној Америци једна велика област на западу Канаде такође се зове Колумбија. Осим тога у Америци се по његовом имену зове неколико градова и једна река која се улива у Тихи Океан. Федерални округ у коме се налази Вашингтон добио је име Колумбија. Један гроб у Централној Азији који је познат у планинском систему Куенлуна, назван је по Колумбу. Његовим именом су подарни истраживачи назвали и северни рт Грантове Земље у Северном Мору.

ВАРОШ КАПИЈА: С ЛЕВА — ПРВО КАФАНА „ВАРОШ
КАПИЈА“ — ДО ЊЕ, ИЗА СТВА, КАФАНА „ЦРНИ КОЊ“, А
ДО ОВЕ, СА ТАВЛОМ НА КРОВУ, ПЕКАРСКА РАДЊА

„Сербског народног листа“ пре- вео с немачког језика, и тачни- ји је што се тиче исторских чињеница.

У чланку се углавном говори о београдској тврђави — „за- моку“ и њеној историји, и то сасвим уопштено. Што се тиче саме вароши речено је да је

рочито се радује њеним пости- гнућима на културно-просвет- ном пољу. У „Даници илнрској“ књижевном часопису који је излазио у Загребу — објављен је током 1842 низ чланака о Београду. То су најпотпунији описи Београда сачувани из тог времена. Низ занимљивих чла-

КУЋА СА ПОТПОРНИМ ЗИДОВИМА НА УГЛУ ЈУГ БОГДАНОВЕ И БРАНКОВЕ УЛИЦЕ. ПРЕД ЊОМ СУ СЕ ЧЕСТО ЗАУСТАВЉАЛИ ПРОЛАЗНИЦИ

И ОВО ЈЕ СЛИКА ИЗ СТАРОГ БЕОГРАДА: ОВА КУЋА СЕ НАЛАЗИ У ДЖУРИНА ЛАЗАРА УЛИЦИ НА ТОПЛИЧИНОМ ВЕНЦУ

СТРАНАЦА 1842 ГОДИНЕ

Не да седам година није био видети и какве су у Београду у Београду а да је напредак тада биле прилике за живот. Толики „да га човек готово не може ни да позна“. Уместо не месец по 3 до 4 и 5 талира;

ПОГЛЕД ИЗ ЗАГРЕБАЧКЕ УЛИЦЕ: НА СЛИЦИ СЕ ВИДЕ СТАРЕ ТУРСКЕ КУЋЕ У ВОСАНСКОЈ УЛИЦИ.

кад неуређеног града, он је стан од три до четири собе сад затекао место са великим био је по 12 и 14 талира ме-зградама, лепим улицама, чак и са угодним „каруцама“ (фи у подне и 2 увече, донесена јакерима). Из овог дописа може се ра месечно. „Шустера и кро-

Племе — Жути Нож

На обалама Великог Језера у Канади налази се град Јелоунајф. Некада је ту било насеље Индијанаца које је први открио Шкотланђанин Александар Макензи. У овај крај он је стигао 1789 године и насеље је прозвао Јелоунајф, што значи — жути нож, према индијанском племену које је тако названо зато што су његови чланови носили о појасу бакарне ножеве. Много доцније, 1933 године, овде је откривен мајдан злата, и ту је избила права златна грозница. Године 1938 почела је производња у првом руднику злата овога краја. За време рата настао је застој, а 1945 почела је поновно конјунктура, па је већ следећих година отворен нови велики рудник злата. Између 1947—1952 вредност производње скаче са два милиона канадских долара на преко 8 милиона годишње, а целокупна производња пење се на преко 51 милион канадских долара.

јача сад већ има поприлично и прилично раде.“ Пивара, која је била власништво кнегиње Љубице, претстављала је зборно место Београђана и ту су се одржавале забаве и игранке. „Београд ће се знатно распространити, плацеви за куће дати су у два сокака по Врачару званичницима и они су већ на њима куће сазидали.“ „Скоротеци“ дописник завршава свој чланак следећим речима: „За неколико година неће човек Београд познати моћи, само нек Србијанцима бог даде мир и љубав.“

Те нове грађевине што се у то време помињу дело су првог архитекте у Београду и Србији Хади Николе Живковића. Од зграда које су подигнуте по његовом плану једна од најлепших је конач кнегиње Љубице који постоји још и данас.

У лондонском „Тајмсу“ 1843 објављен је чланак „Једног енглеског путника“ о приликама у Србији а нарочито у Београду, а у преводу су га донеле „Српске новине“ (13. XI. 1843). „Прошло је четири године откако сам последњи пут овде био — па како се Београд променио! Једва сам га познао. Онда је са три дела био источњачки град. Високи торањ на цркви (саборној) ставља сада у сенку цамије турске; многи дућани снабдевени су новим вратима

и ове невоље скоро ће нестати: гостионица, која би по простору и удобности и онама на Франкфуртер Зајде (улица у Франкфурту где су најлепши хотели) на част, служити могла, за који дан ће се отворити. (Писац је мислио на чувену гостионицу „Јелен“). Плацеви за кућу доста су скупи и један такав, који је пре три или четири године на сто дуката стајао, сад се не може за мање добити од хиљаду или дванаест стотина дуката.“

Сви који посећују Београд, а већ су једном у њему раније били, примећују велики напредак у његовој изградњи. „Суседни Земуни може својим зградама да се постиди пред онима што их Срби подижу у Београду“ — пише један Прус у „Берлинер Тагблату“. А неки Француз, који је свој опис Београда објавио у париском „Монитеру“, каже да је ванредно изненађен дивним положајем београдске вароши, гостољубљем његових грађана и европском удобношћу у гостионици где је отсео. Ту су умели да му спреме храну како је он захтевао а „била је укусна као да ју је поручио на париском булевару Сен Мишел.“ И овај Француз претскажује велику будућност Београду, јер он — већ и због свог чудесног

ЈЕДАН ДЕО КРАЈ МИЛОШЕВЕ УЛИЦЕ НАЗИВА СЕ ГУБЕРЕВАЦ, ТУ ЈЕ И КАФАНА „ЛЕПИ ИЗГЛЕД“ (Цртежи: Луке Младеновића)

и стакленим прозорима, источњачко одело ређе је и куће се, на више спратова, по европском начину дижу. Само са великим трудом нашао сам себи место за пребивање: главна је гостионица имала само једну собу слободну, све остале заузели су трговци. Но

положаја мора да постане велики европски град.“ У то време Београд није имао више од 15 хиљада становника. Од тога је било око 12 хиљада „сталних житеља“, а око 3 хиљада „пролазних“. Турци су убрајани међу ове друге.

ИМЕНА ЧЕТРАДЕСЕТ ЈУНАКИЊА ПЈЕРА БЕНОА ПОЧИЊУ СЛОВОМ А

Недавно је у париској Опери изведена прва претстава „Атлантиде“, чији је либрето написан на основу истоименог романа француског књижевника Пјера Беноа.

Извођење опере није наишло на добар пријем код критике и публике. Тим поводом штампа се сетила да је хладно дочекан и роман „Атлантида“, штампан први пут 1919 године, па је ипак после доживео тираж од преко 630.000 примерака. Наиме, кад је прво издање пуштено у продају, младог писца су оптужили за плагијат, јер је прича о Атлантиди личила на причу у роману „Она“ од енглеског писца из 19 века, Роџера Хегерта.

После „Атлантиде“ имена јунакиња у романима овог писца увек су почињала са А. Чак и једна од њих која се после зове Брижит, у оригиналу је носила име са словом А, јер му је за уред служила једна стара персиска кнегиња која се звала Аталида. Досада четрдесет главних женских личности у делима Пјера Беноа почињу са А.

БУП ЗЛАТА

У народним умотворинама поред осталих мотива помиње се и људи са златом, који се већином прикељује, али понекад и нађе. Ево једног случаја. У виадонежском селу Тибуреум, у покрајини Трималака, недавно је у једној бапти откопан буп. Кад су га отворили у њему су заблестали кинески златници из 15 века. Злато тежи чакуно девет килограма. Ко зна ко га је и под каквим околностима ту закопао.

ЗЕМЉА СКИТА

Када је Херодот пропутовао степе између Каспског и Црног Мора читав предео назвао је Скитијом а њене становнике Скитима. Он каже да Скити живе у одвојеним племенима и да заузимају сав простор између Дунава и Дона. Најмногобројније и најачке племе су „кнежевски Скити“ који су живели на обалама реке Дона. Поред тога Херодот помиње и племена: Скита-номада и Скита-земљорадника који живе на обалама реке Дњепра. Каже да су Скити по природи храбри, добродушни, весели, дружељубиви, али неумерени у уживању и да воле провод.

ГДЕ ЈЕ СТВОРЕНА „ПИКОВА ДАМА“

У мало село Болдин, на пољском добру свога оца, Пушкин је долазио у разна доба године да ту проведе неко време. Нарочито је волео јесење дане. За његово стваралаштво нарочито су значајне две јесење — 1830 и 1833 године. У Болдину је Пушкин завршио „Евгенија Оњегина“ и написао бесмртна дела: „Пикову даму“, „Повести Белкина“ и драмске сцене. На овом пољском добру јесењи дани су инспирисали Пушкина и за приче: „Златна рибица“ и „Златни петак“. Кућа у којој је Пушкин стварао своја бесмртна дела претворена је на дан 150-годишњице његове смрти

АУТОМОБИЛИ НА КИЛОГРАМ

У Денверу, у северноамеричкој држави Колорадо, довитљиви трговци, желећи да се што пре отарасе половних и застарелих типова аутомобила почели су да их продају на килограм. Тако, например, модел из 1951 године продаје се по 13 центи од килограма, а аутомобил из 1953 по 23 (око 140 динара по званичном курсу).

КАО ЉУДИ

У једном ветеринарском институту у Порторику, изведен је један занимљив опит са мајмунима једног зоолошког врта. У њихов кавез ушао је један човек, а мајмуни су пуштени на слободу. Али, сви су се окупили око кавеза и — почели да се понашају као и људи: пружали су човеку банане, задикивали га, бацали у кавез разне предмете и веселили се посматрајући га.

НЕОБИЧАН ПУТ ОКО СВЕТА

Људи путују око света авионом, бродом, мотоциклом, бициклом и другим превозним средствима. Али, најоригиналнији начин су свакако смислили четири Аустралијанца када су решили да обиђу све веће вароши на кугли земљиној у — носачким колицима! Да се не би свађали око тога колико ко гура колика, споразумели су се да се после сваког пређеног километра мењају. Не зна се, међутим, колико су у свом покушају истрајали.

ДА НИЈЕ БИЛО ПАУКА

Дугоноги паук са Мадагаскара испреда нит толико јаку да су је људи једно време хтели да употребе за израду чарапа. Замисао није могла бити остварена само зато што не постоји могућност да се обезбеде инсекти којима се храни ова врста паука. Али зато је учињено ипак нешто. Испитана је структура нити и на основу тога начињен је конач од најлона за израду чарапа које се сад носе.

ЖИВИНА БЕЗ КРИЛА

Кокоси и друга живина у будућности неће имати крила, али ће зато бити меснатија. То обећавају троица јапанских живинарских стручњака. Свој рад „Нестанак крила у живине“ прочитали су на XI Светском конгресу живинара, одржаном у главном граду Мексика, на коме је учествовало три хиљаде делегата из 47 земаља.

Отац и син

Пиринач је добра храна, али гајење пиринча троши снагу човека. На слици се виде два Индонезијана: отац и син — како сатима окрећу долап од бамбуса и црпу воду из кеса за напашање пиринчаних поља. А она се у овој земљи протежу у бескрај и оваквих слика има на хиљаде. Често жене вамене мушкарце у овом, заиста, напорном послу.

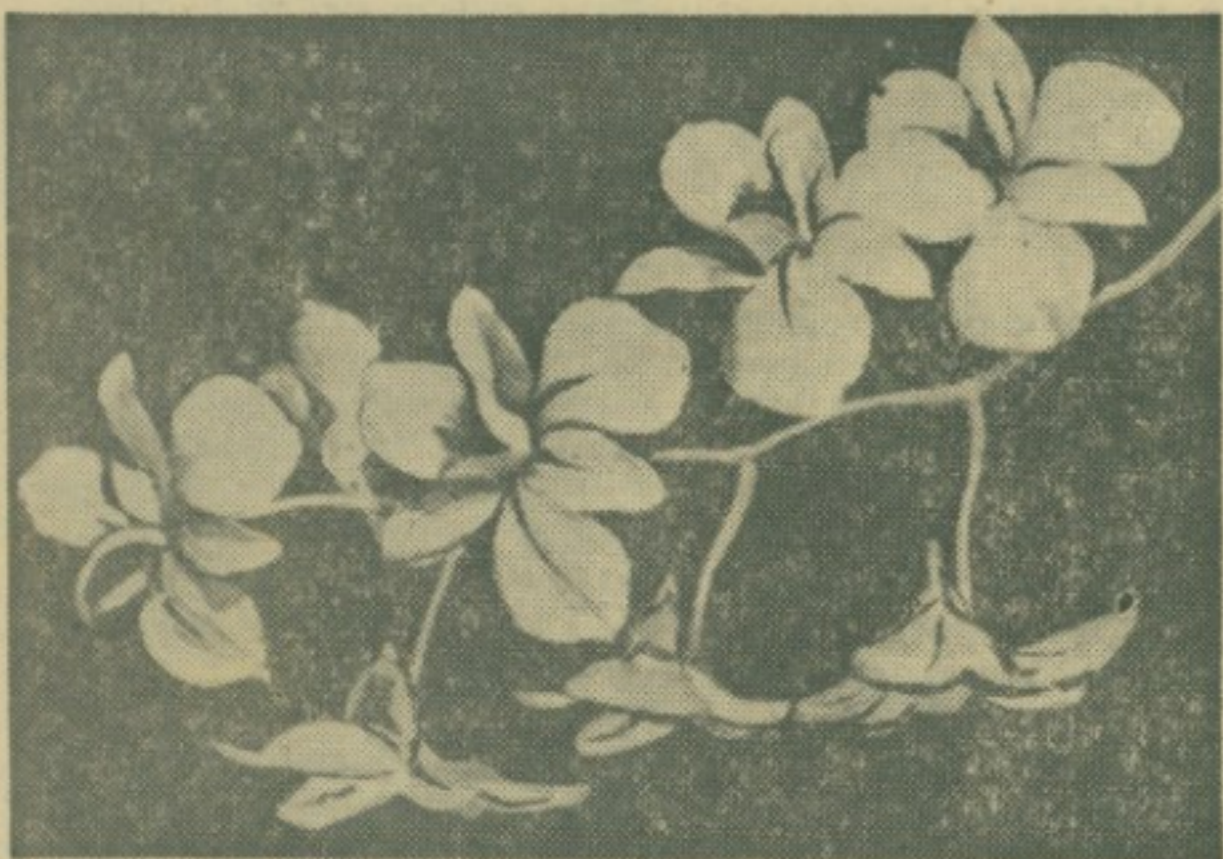
У царству орхидеја

У пределима тропске климе развија се бујан биљни свет, потпуно непознат у другим крајевима.

Један од тих предела је и Индонезија, где око 20% земљишта под пустим стонетним дунглама.

Овде ћемо говорити о цвећу, кога има веома много, а народ се њиме радо кити. Жене га носе место накита.

Напознатија врста су мирисни франгитани који расту по дворштима храмова. На острву Балију ово цвеће зову белви.

а оно тамо буја нарочито по пробуљу. То је ониско дрво пуно белонаранџастих цветова који имају веома јак мирис. Пурпурни хибискусни раст у великим жбуновима и њима се радо украшавају домови.

Орхидеје су такође у овој земљи веома често цвеће. Оне се могу наћи свуда, а највише по дунглама. Орхидеје зване афине имају ситнуше беле латиче а познате су на острву Нуса Тенгара. На Молучким Острвима расте једна врста орхидеје која је толико издржљива да цвета и по стенама на морској обали.

На острву Јави расте дивна снежно-бела орхидеја звана анпрек булан, што значи Месечева орхидеја.

Многи одгајивачи орхидеја настоје да укрштањем добију боље врсте. У томе су и успели. На Међународној изложби орхидеја, одржаној 1956 године у Манили, на Филипинима, прву награду добила је орхидеја аргентум коју су одгајили индонезански ботаничари.

ДА БИ САЧУВАЛИ ЖИВИНУ

Италијанско Министарство одбране мораће да плати неколицини одгајивача живине, оштету од пола милиона лира због тога што су судски вештаци доказали да је прелетање војних ултразвучних авиона на млазни погон учинило да многе kokoши постану стерилне. Ову пресуду оснажио је пре неколико дана и италијански врховни суд.

ТРАЈНИЈИ ОД ЧЕЛАНКА

Једна врста пластичне материје од стакленог влакна и бакелита названа је текстолит. Транији је од челика, а лакши од алуминијума. У СССР је начињен један мали експресни брод, чије је дно уместо челиком обложено текстолитом. Захваљујући томе он постиже брзину од 70—72 километра на час. Уколико би дно било обложено челиком тежило би 5,5 пута више. Поред тога челик рђа, док текстолит има увек блиставу површину. Чак има преимућство и над дрветом, јер оно мада је лако у води трули, а текстолиту ни она не штоди.

WALP DISNEY СВЕТЛОСТ У ШУМИ

НАДАЈУ СЕ ДА ЋЕ СТИЋИ ОДБЕГЛОГ ДЕЧАКА И ЊЕГОВОГ ИНДИЈАНСКОГ ПРИЈАТЕЉА, ДЕЛ ХАРДИ ЈЕ ЖУРНО КРЕНУО ЊИХОВИМ ТРАГОМ...

СУВИШЕ КАСНО! ОВДЕ СУ ОТИШЛИ СВОЈ ЧАМАЦ!

ДЕЛАВАРЕ СУ ПОНОСАН И СНАЖАН НАРОД... КО ЗНА ШТА ЋЕ УЧИНИТИ КАД ИМ ЉОНИ ИСПРИЧА О ПОГИБИЈИ МАЛОГ ЖДРАЛА!

МНОГИ ЖИВОТИ ЗАВИСЕ О ТОГА ШТА ЋЕ ТАЈ ДЕЧАК РЕИ... И УЧИНИТИ!

ОГОРЧЕН СВИРЕПОШКУ БЕЛИХ, ЉОНИ ПРЕЛАЗИ РЕКУ ОХАЈУ И ЖУРИ ОНИМА КОЈИ СУ ГА ОД МАЛИХ НОГУ ПОДИЗАЛИ...

ПРИЧАЈ МИ О БЕЛОЛИКИМА... ДА ЛИ СИ ИХ СУВАТИО?

ПОКУШАО САМ... АЛИ ОНИ СЕ ТАКО ЧУДНО ПОНАШАЈУ! ГОВОРЕ ГЛАСНО... ГОВОРЕ СВИ У ИСТИ МАХ, КАО БАРСКЕ ПТИЦЕ!

НЕКИ ОД ЊИХ СУ ДОБРИ... МОЖА МАЈКА, ПА ДЕЛ ХАРДИ... ЈОШ НЕКИ, АЛИ...

САД СИ ОПЕТ ИНДИЈАНАЦ, ПРАВИ СИНЕ!

МОЈ ОТАЦ КАЖЕ ДА ЈЕ ВЕЛИКИ ДУХ НАПРАВИО НАЈПРЕ НАС... ДА СУ БЕЛОЛИКИ НОВ НАРОД, СМЕШАН ОД СТО РАЗНИХ!

ЈОШ МАЛО ПА СМО КОД КУКЕ, ПРАВИ СИНЕ!

ТО ЈЕ РАТНИЧКА ПЕСМА! МОРА ДА СУ ВЕЋ СЛИЛИ ЗА МАЛОГ ЖДРАЛА!

У ТВРЂАВИ ПИТ... КРЕНИ НИЗВОДНО САОДАБРАНОМ ЧЕТОМ... ПОКУШАЈ ДА СПРЕЧИШ НЕСРЕКУ... ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНЕ!

НАСТАВИКЕ СЕ

ЦВЕТНИ ЧАСОВНИЦИ

У многим ботаничким баштама у свету посетиоци могу тачно да сазнају колико је часова само ако направте до нарочите леје са цвећем која се зове „цветни часовник“. У тим лејама засађено је цвеће које цвета у различито, али тачно одређено доба дана. Тако, тачно у осам сати увече почињу да се отварају пунољни мирисљавог дувана и ноћурка као и једногодишње биљке енотерије. За циглих пет минута сви њени пунољци претварају се у јасно жуте цветове који ће живети само једну ноћ да би пред зору увенули. Али, идуће вечери, опет тачно у осам часова, отвориће се нови пунољци.

Цветови дивље руже, мака и цикорије обично се отварају

између 4 и 5 часова ујутро; у 7 часова отвара се цвет салате, негде око десет лојника. И тако редом. На тај начин, цветни часовници показују нам време од праскорзја до вечери.

О СВЕМУ ПО МАЛО

ИЗ ДУБИНЕ ВЕКОВА

Чудна изгледа, на први поглед, пажња и заинтересова-

ност што их научници показују према обичном паучу који тка своју мрежу на прашњавом тавану или углу наше собе. Али, кад сазнамо да ови инсекти из групе згавакара спадају у оне арханчне животиње чији се спољашњи изглед није изменио од најстаријих времена и да су због тога добили име „живи фосил“, онда ће нам то бити много разумљивије. У слојевима каменог угља у Енглеској, Пољској

и многим другим државама откривени су фосилни остаци пакува који се уопште не разликују од данашњих.

Највећи од данашњих пакува — пакуви птицеједи — достижу у дужину 10 до 12 сантиметара. Ти циновски пакуви живе на југу Индокине, на Новој Гвинеји и у неким крајевима Јужне Америке. Пакуви-птицеједи имају 6 до 8 очију распоређених у облику крста. Тело им је покривено дугачким маљима, а отров који излучују смртоносан је за животиње. Паучина птицеједна може да издржи терет од 300 грама и у њу се не заплићу само инсекти, већ и жабе, гуштерици и птице. Кад жртва упадне у мрежу, затеже се „сигнална нит“ причвршћена за једну од пакувих ногу и он се стреловитом брзином баца на плен.

Сем пакува, у „живе фосиле“ који за собом имају историју од две стотине милиона година, спадају сунђери и потковичасти ракови.

РЕЦЕПТ ЗА ДУГ ЖИВОТ

Енглец Сидни Блофед из Лондона био је потпуно спокојан кад су му честитали 103 рођендан. Своју дубоку старост сматра нечим најнормалнијим. Кад су га упитали како је успео да тако дуго живи и остане свеж и чо, он је ушли рекао: „Па ето... увек сам доручковао у кревету. И никад нисам устајао пре 10 часова...“

ДВОСТРУКО ЈЕВТИНИЈЕ

Памук је једна од најстаријих културних биљака. Од њега се добијају не само текстил на влакна, већ је он и драгоцен техничка сировина. Неке врсте памука, које су одгајили совјетски селекционари имају влакно разних боја: зелено, плаваксто, мрко.

У последње време совјетски научници су утврдили да се од биљке памука могу користити и такозвани отпасти: стабљика, лишће, дршка и чаура. Опити су показали да лишће памука садржи пет процената лимунске и јабучне киселине. Те органске киселине имају широку примену у прехранбеној индустрији — додају се

воћним соковима, бонбонама и сличном, а служе при фотографисању и бојењу текстила. Добијање лимунске киселине из памука двоструко је јефтиније од досадашњег.

Ресторани са самоуслуживањем израз данашњеј времена

Ресторани без келнера, у којима се гости сами услужују, где једу за шнгло неколико минута, јевтино и не дајући напојницу, створени су као потреба савременог човека који има све мање времена, стално се жури и сат му је увек пред очима. „Револуција“ коју су они створили у светском угоститељству само је од раз данашњице у којој се живи великом брзином. Донекле овакви ресторани су настали као жеља једног дела радника и службеника у великим градовима запада који сматрају да је двочасовни одмор за ручак, кад је у питању двократно радно време, сувише дуг. Боље би било да се он смањи на половину а да се поподневни рад заврши један сат раније. Уместо одмора између дванаест и четрнаест часова, они предлажу само предах од једног сата или 45 минута, за које ће време дуг и обилан ручак заменити лак обед и краћи одмор. Насупрот њима налазе се поштоваоци „традиције“ и тако је отпочео рат између две струје. Но, кад он траје, ресторани са самоуслуживањем већ су дошли на свет.

У Лондону их има приближно број у Паризу око тридесет, а ничу и у другим великим европским градовима. Нема сумње да им припада будућност.

У ЧЕМУ ЈЕ РАЗЛИКА

У „класичном“ ресторану не продаје се само храна. У њену цену су урачунати и — многобројна послуга, седење, љубазан пријем шефа сале, келнерове шибнице, гардероба и напојница. Кад се све сабере суманије баш тако мала. Међутим, многи људи немају новца за ручак у кафани. Требало је измислити нешто што би заменило њихове мањерке и порције са храном коју доносе од куће.

Ово питање први су решили Енглези. Створили су ресторане са самоуслуживањем у које је могао да дође свако коме се штеди и жури: од радника на грађевинама и чиновника, преко студената до пословних људи. У дугом реду, један за другим, гости сами стављају на послужавник зделе са топлим или хладним јелом. Ресторани су веома пријатно обојени, добро су осветљени, а једе се за малим столовима. Чим се обед заврши, гости одлазе и батаљон девојка наступа да распрени и припреми столове за нове посетиоце. Цео овакав обед у Енглеској траје само петнаест минута.

Када је у Француској требало да се отвори први такав ресторан, многи су говорили:

— Никада то овде неће продрети. Французи не једу само из потребе већ ради задовољства. За нас је обед забава и дневна радост. Јело треба сладити, јер човек није кокошка која се кљука.

Па ипак, у близини железничке станице Сен-Лазар, подигнут је први ресторан са самоуслуживањем. Још се боја на зидовима није била осушила а посетиоци су надирали као да се храна дели бесплатно.

ПРЕИМУЋСТВО

У том локалу био је раније обичан ресторан, али сада, пошто је начин служења преиначен, са истим бројем послуге могло је да се храни десет пута више гостију. Уместо две стотине обода дневно, издаје се сада 2.000. Наравно, после ручка и вечере нико се не задржава. Чим се прогута по-

следњи залагај посетилац уста је да би уступило место другоме.

Сви они из чијих се џепова „не прелива“ брзо су открили преимућство ових угоститељских предузећа. Навала је била толико велика да су нови ресторани почели да ничу као печурке.

У прво време рад је био прилично тежак, јер је готово сваког посетиоца требало повести за руку и показати му шта и како треба да ради. Једни би заборавили послужавник, други чашу, онда би хтели да се врате по њих, но већ су наилазили други гости. Долазило је до судара, до „исклизнућа из шина“, али грешака је бивало све мање. Људи су схватили да у ланцу који се креће нико не сме да оклева нити да је забораван.

Између ресторана са самоуслуживањем у Великој Британији и у Француској постоје извесне разлике. У Енглеској они раде преко целог дана и издају храну дванаест часова

без прекида. А у Паризу смо од 11,15 до 14,30 и од 18,30 до 2 часа. Француски су богатије уређени, јело је укусније, али је скупе од оног у Лондону. У енглеском ресторану се плаћа када се јело узме, у француском после обода, при излазу.

Све је учињено да ресторан примамљиво делује, да код посетиоца изазове жељу за јелом. Боја зидова — на којима преовлађује жуто и плаво — смирује живце, седењта су удобна, осветљење је пријатно, а не види се одакле долази да се не би замарале очи. Светлост је такве природе и јачине да не преиначује природну боју зготовљеног јела, салате и воћа. У пролазу крај полица са јелом посетилац мора да осети њихов топао мирис...

Већ неколико година ови ресторани су потпуно оправдали своје постојање. У подне, кад има највише публике, у њих улази, односно излази, по један гост сваких 15 секунди. Сматра се да су у неку руку постали симбол нашег времена и документ колико се у великим градовима брзо живи.

ТЕЛЕФОН У ОБЛИКУ ЧИНИЈЕ

У Мађарској је направљен мали телефон сасвим чудног облика. Тежак је мање од пола килограма. Сви делови су смештени у малом оклопу који

има облик преврнуте чиније. Слушалица се може поставити ма у које од четири улегнућа са стране.

Летећи чамац

Хеликоптер „Сикорски“ је тако сграђен да личи на летећи чамац. Може да се спусти и подигне са различитих терена: земље, воде, снега, леда или мочвара. Његово корито у облику римског броја пет погодно је да ублажи додир са водом и да је сече од терена: земље, воде, снега, бијајући млазеви устрани.

Рекордер морских дубина

Свакодневно, пуна три месеца највећи јапански дневни лист „Асахи Шимбун“ — који достиже tiraж од 3,5 милиона примерака, пише о једном Французу, поморцу, официру трговачке морнарице, који је први пут 1954 године у бајскафу успео да сиђе у још недостижне морске дубине од 4.050 метара...

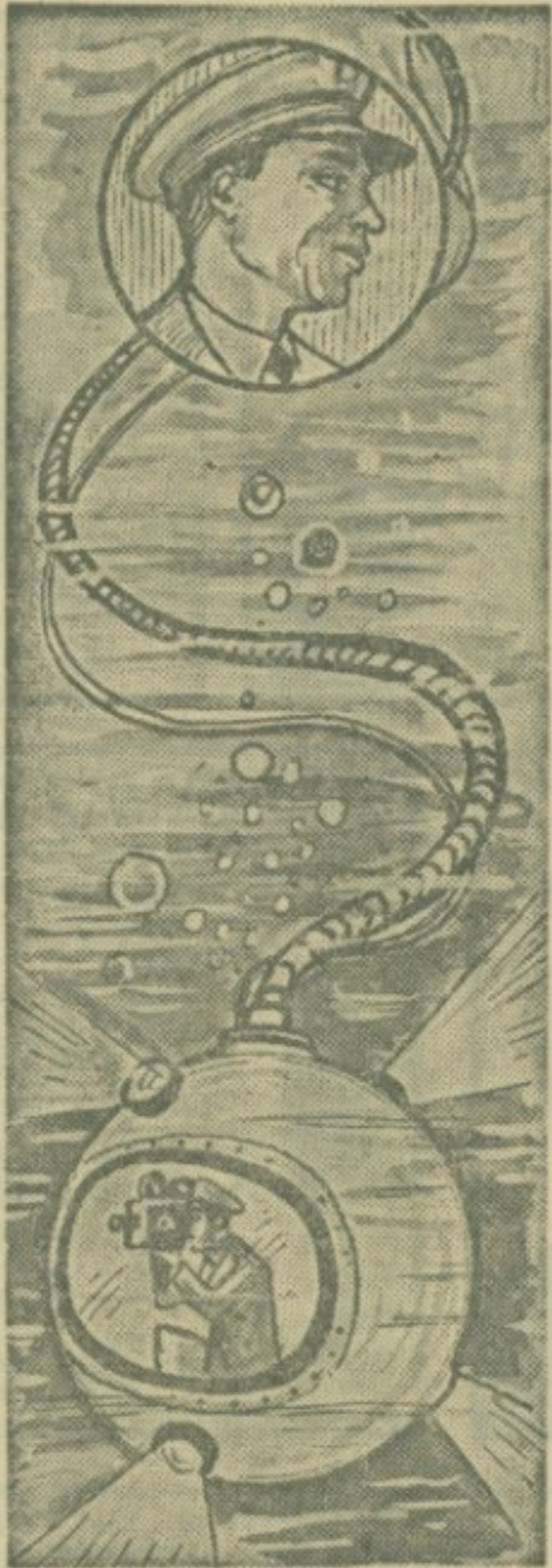
Тај Француз, командант једног јапанског бајскафа, стављеног од стране јапанске владе на располагање међународном Институту за испитивање морских дубина, капетан Жорж Хуо, до пре десет година лежао је непомичан, везан за постељу тешком болешћу полиомиелитиса. Нико тада није могао ни слутити да ће Хуо не само оздравити већ да ће кроз десет наредних година по стати „освајач морских дубина“ како га назива „Асахи Шимбун“.

У мају ове године постављен је на чело научне експедиције, која на пучини близу Дакара у Африци треба да зарони у велике морске дубине једанаест пута. Девет полухвата је успело, док су две још на путу биле ометене услед тајфуна чија је сезона ове године почела раније него обично.

На дан 30 јула Хуо се спустио, овога пута на молбу Јапанског научног института из Токија, на 1000 метара дубине у близини јапанских обала. Задржао се пола часа снимивши читав један филм у колору, какав још до данас није виђен.

Осам дана касније капетан Хуо се спустио на 3000 метара ободивши, на основу прикупљених података, класичну теорију о томе да су морске дубине непомичне.

— Велике дубине, — рекао је капетан Хуо када се вратио на обалу, — не мирјују како се

то већ столетима мисли. У тим страшним дубинама јака струјања износе око два сантиметра на час, и помичу воду дна, а у стању су да за сто

година изазову застој у оптицају воде око земље.

Али оно што је он донео Јапанцима са ове експедиције, претставља праву сензацију. У јапанским водама на дубини од 2000 метара, капетан Хуо је нашао огромне наслагае планктона, тако збијених да су личиле на сметове снега. Читаво пловећа острва, од хиљадама и хиљадама хектара драгоценог планктона, мајунских организама биљних и животињских, чине прави резервоар хране. Познато је да је планктон неопходан и за људску исхрану. То је у исто време и једина храна китова.

— Врло је вероватно да ће ово откриће, — рекао је даље Хуо, — омогућити и коначно решење све тежег проблема људске исхране. Јер где, ако не у морским дубинама човек може да пронађе храну за толико становништво, које се сваке године повећава још за око четрдесет милиона? А већ сада се у извесним земљама поставља питање исхране.

У разговору са новинарима „освајач дубина“ капетан Жорж Хуо је рекао да се на сваком квадратном километру океана, односно океанских дубина, може сабрати око 5000 тона планктона. Ово је веома важно када се има на ум да ће човечанство за четрдесет година достићи цифру од четири милијарде.

Своја занимљива излагања Хуо је завршио овим речима:

— Наши потомци јешће, у то сам убеђен, хлеб од планктона. А зашто и не кад су научници већ успели да алгаме даду укуса меса, рибе и сланине... Најзад и укус хране се мења према прогресу науке.

ЧУДО ОД КУВАРА

За једно такмичење истакнутих куvara у Девону, у Енглеској, пријавио се и један дечак од дванаест година. Дуго је жири покушавао да га одврати од учешћа у такмичењу, тврдећи да нема шансе на успех поред мајстора кулинарства из многих крајева земље. Али дечак је био невероватно упоран и то му се на крају исплатило: добио је прву награду!

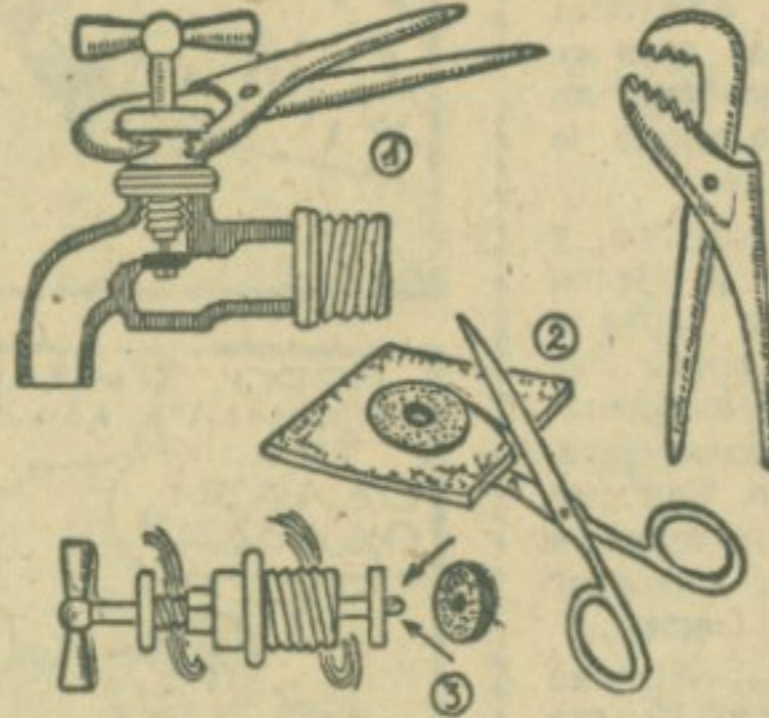
ЗА »МАЛЕ« МАЈСТОРЕ

КАКО СЕ ПОПРАВЉА СЛАВИНА

Када нас нужда ватера и сами можемо да бистемо са мало вештине и залагања праве санитарије. Најчешће се квари славина на чесми. Ако цури морамо одмах прекинути доцна воде. Затворићемо пропусни вентил и тек онда прећи на поправку славине.

Да бисмо скинули затварач славине потребна су нам клешта за цеви или француски кључ. Њима најпре одвијемо калуп и затим извадимо цео затварач. Цела поправка своди се најчешће само на замену заптивне гумице коју ћемо исећи од комада дебље и тврде гуме. Она мора да буде потпуно округла и да добро прележе да на неком месту не би пропустила воду. Уместо гуме може да послужи кожа, али она мање траје јер се рескави од воде.

Заптивна гумица се најбоље на затварач и причврсти нартком. Али пре него што вратимо затварач на славину морамо завојницу добро да обавијемо кучином затопљеном у уљу да на томе месту не би излазила вода. Међутим, догађа се да сама завојница није исправна па славина цури и поред тога што смо заменили гумицу и ставили нову кучину. У том случају морамо целу славину заменити новом.

пуно округла и да добро прележе да на неком месту не би пропустила воду. Уместо гуме може да послужи кожа, али она мање траје јер се рескави од воде.

Заптивна гумица се најбоље на затварач и причврсти нартком. Али пре него што вратимо затварач на славину морамо завојницу добро да обавијемо кучином затопљеном у уљу да на томе месту не би излазила вода. Међутим, догађа се да сама завојница није исправна па славина цури и поред тога што смо заменили гумицу и ставили нову кучину. У том случају морамо целу славину заменити новом.

САСТАВЉАЊЕ СЛОМЉЕНИХ ДЕЛОВА ОД ЦЕЛУЛОИДА

Многи предмети који користимо за личну употребу — оквири за маочаре, дршке четкица за зубе — или домаћинства, израђени су често од целулоида. Ова материја се познаје по мирису који потсећа на камфор, а осетиће се ако се мало запарат ножем.

Целулоид се раствара у ацетону. Помоћу њега се лепе делови и то на врло једноставан начин. Пошто је целулоид хрт материјал треба га учинити меким и лепљивим, а то

се постиже премазивањем ацетоном. После овога није тешко припојити, али чврсто, слоњене површине, и после сушења делови су спојени.

Међутим, врло често овај начин није потпуно ефикасан. Услед удара, савијања и других напрезања, делови се често поново одвоје. Зато их треба на неки начин претходно ојачати. А то ће се постићи овако: у мало ацетона саструже се целулоид и меша све док се не добије густ лепак. Овом масом се намажу додирне површине, а потом и већ заплењено место. Пошто се стврднеле, остатак целулоида се одструже и премаже ацетоном да би било сјајно. Ако се загреје, целулоид омекша и онда постаје савитљив као пластична материја. На тај се начин праве криви делови за маочаре.

ШТА ТРЕБА ДА ЗНАМО О СИЈАЛИЦИ

Електрична сијалица какаву је пронашао Едисон није изгледала као данашња. Везла је такође пуњена гасом, али је имала кит од угљена, и зато јој је век био веома кратак а употреба скупа.

Данашње сијалице су знатно савршене и много трајније. У стаклени балон уграђено је влакно од волфрама које се загрева до 2900° Целзијевих и даје белу светлост. Да влакно не би испарило, сијалица је испуњена гасом крптонном.

Једна сијалица може да траје око хиљаду часова. Међутим, због непажљиве употребе или непредвиђених кварова она траје знатно мање. Најчешће прегорела због честог паљења и гашења при чему се влакно волфрама нагло загрева и хлади. Узрок понекад треба тражити и у неисправном прекидачу па није никакво чудо ако нова сијалица прегори већ после неколико часова.

Због мањег напона електричне струје — нарочито у вечерњим часовима, сијалица светли слабије него обично, али због тога дуже и траје. Међутим, ако напон струје пређе 220 волти она може одједном да прегори. Зато је препоручљиво да се у кућама које су у близини трансформатора употребљавају сијалице од 230 волти.

Стаклени балон лако прелама ако се јако загреје пером мокром крпом. Исто тако сијалица се брзо квари ако се присиљно уграде у грло или се на исти начин скида. Због тога се обично стаклени балон одвоји од металног дела — и сијалица постаје неупотребљива.

Прегорелу сијалицу, ако се влакно рескине само на једном месту, можемо понекад поново да опосебимо и користимо. Потрудимо се да окретањем створимо додир прекинутих крајева влакна, који ће се после усвајања спојити у чврсту везу.

РЕКС

НАЈБОЉИ ПАС СКОТЛАНД ЈАРДА

човека који је дрхтао од страха и зиме.

После три дана, неповерење мојих колега претворило се у обожавање мога пса.

Дошли су аутомобилом да би нас одвели на гробље у предграђу Ламбет. Дан раније, човек сумњива изгледа, кога је полицајца изненада угледао у жбуњу и позвао га да приђе утекао му је испред носа. Требало је да се утврди, има ли на гробљу још оваквих људи.

— Нађи га! — заповедио сам Рексу.

Али трагање није довело ни до каквог резултата.

Тада ми је синула мисао: како на гробљу нема крадљиваца можда има скривених ствари.

— Донеси! — рекао сам окренувши се Рексу.

Није прошао ни минут, а пас се вратио са старим новинама у зубима. Погледали смо их и на њима пронашли забележену нечију адресу.

Инспектор је узвикнуо: — Јутрос је извршена провална крађа баш у тој кући!

Помиловао сам Рекса и рекао му: — Хајде, тражи!

Брзо је ишчекао међу пробојима и ускоро се чуо лавех. Почели смо да копамо и испод једне плоче нашли смо белу лимену кутију са 43 брилијанта. Захваљујући отисцима прстију, детективи су истог дана пронашли и ухапсили једног извршиоца опасних крађа.

Са Рексом се догодио још један јединствен случај: био је позван на суд предграђа Олд Бејли у својству сведока. Адвокат двојице оптужених уложио је жалбу тврдећи да је Рекс његове клијенте ујео кад их је био пронашао. Рекс је морао пред судом да демонстрира како на моју заповест не мора да уједе већ само да хвата за одело. До сведочења ипак није дошло, јер кад су оптужени чули да треба још једном да се суоче с њим, рекли су адвокату да одустају и примили су по три године затвора.

Пре неколико година, колеге су ме пробудиле узору и позвале да одмах пођем. Једна полицијска патрола наишла је око поноћи на напуштен луксузни аутомобил у коме се налазило драго камење. Било је три ујутру кад сам Рексу наредио: „Тражи!“ Али у свим у-

лицама налазило се толико полицајаца, да пас, куда год би кренуо, наишао би на њих. Зато сам рекао колеги који је водио истрагу: — Лопови ће свакако доћи по свој плен, али се неће усудити док нас има толико много. Биће најбоље да се људи повуку а да близу кола остане само Рекс. Лопови се неће њега бојати.

Инспектор је пристао. Тада сам рекао Рексу: „Седи и чекај!“ Са људима сам отишао и ја, али сам остао у заседи пет стотина метара од аутомобила.

Дуго смо чекали и тек око пет ујутру, кад сам почео већ да губим наду, зачуо сам лајање. Појурio сам и имао сам шта да видим. Један провалник грчио се од болова на тротоару, јер му је рука јако крварила, док је други био прибијен уз дрво. Лајући, Рекс је кезио своју страшну чељуст и престрашени лопов није смео да се макне.

Недељу дана касније приликом прославе стотог Рексовог лова, одликован је златном полициском медаљом, првим одликовањем које је примио један пас.

Нажалост, Рекс није дуго живео. Добио је на врату израстај на бази рака. Сви смо покушавали да га спасемо, но ни најбољи ветеринари нису ништа могли да учине. Да бих му прекирати муке, однео сам га у ветеринарску болницу и брзо из ње побегао. Ко му је убрзгао смрт и када, не знам. Није ми познато ни где лежи грчио се од болова на тротоару и нећу то никада ни да сазнам.

Ову причу о најбољем псу Скотланд јарда написао је Артур Холмен, инспектор лондонске полиције, који је незабојаног Рекса сам васпитавао. Са њим је доживео најлепше дане у својој каријери.

Поред „ухвати га“ и „нађи га“, постоји још једна тешка радња за сваког полицијског пса. То је „чувај га!“ Но, Рекс је и то научио.

Једно вече, док је киша лила као из кабла, нас двоје смо се склонили испод густих кршних дрвореда једне улице. Рексова топла њушка била је на мом колену а ја сам узалуд гледао у мрак јер се није ништа видело. Наједном је пас извукао губицу испод мог капута и почео да дрхти. Широм сам отворио очи у правцу његова погледа. Једва сам приметно човека који је са џаком на леђима ишао дуж фабричке оградe. Визнуо сам му да стане, али је он хитро скочио на бишкки и нестao.

— Ухвати га! — рекао сам Рексу и он је бесомучно јурнуо. Чим га је стигао скочио му је на леђа, ујео га за мишицу и оборио га. Из далека сам викнуо: „Пусти га!“ Пас је стао преда њ, искезио је своју страшну чељуст и зарежао. Била је то добра ловина. Ухватили смо опасног лопова који се специјализовао у крађама по ружном времену. Годинама је важио као неухватљив.

Двадесет првог децембра, у поноћ, пробудио ме је један инспектор Скотланд јарда и позвао да хитно пођем са псом. На улици је чекао велики аутомобил пуни полицајаца. Било је врло хладно. Сви смо дрхтали. Требало је пронаћи објекте касе једног великог предузећа на обали Темзе.

— Прошле ноћи, — објаснио је колега, чувар је у 2,20 изне надио три маскирана човека који су обили касу и кроз прозор искочили у двориште. Од три изјутра тражимо их без успеха. Мислите ли да ћете моћи да нам помогнете?

Полицајци су ме са неповерењем посматрали, а један је презриво додао на рачун Рекса: — Путајемо истим колима са једном цукелом. Ја сам шефу прупе одговорио: — Видећемо. Кад смо ушли у двориште, где је у правом дармару лежало мноштво свакојаких ствари, које су полицајци испретурали без резултата, помиловао сам Рекса и рекао му на уво: — Хајде, мали мој. Нађи га. Само што је претрчао тридесетак метара, зауставио се и стао да лаје. Појурio сам за њим и затекао га на горњем спраћу једне обалске дизалице. Устрчао сам с упереним револвером и угледао на поду

Имао сам велику срећу да васпитајем једног од најбољих полицијских паса на свету, мог драгог Рекса, највише захваљујући баш томе што сам од најранијег детињства проводио време са псима и што сам их увек волео.

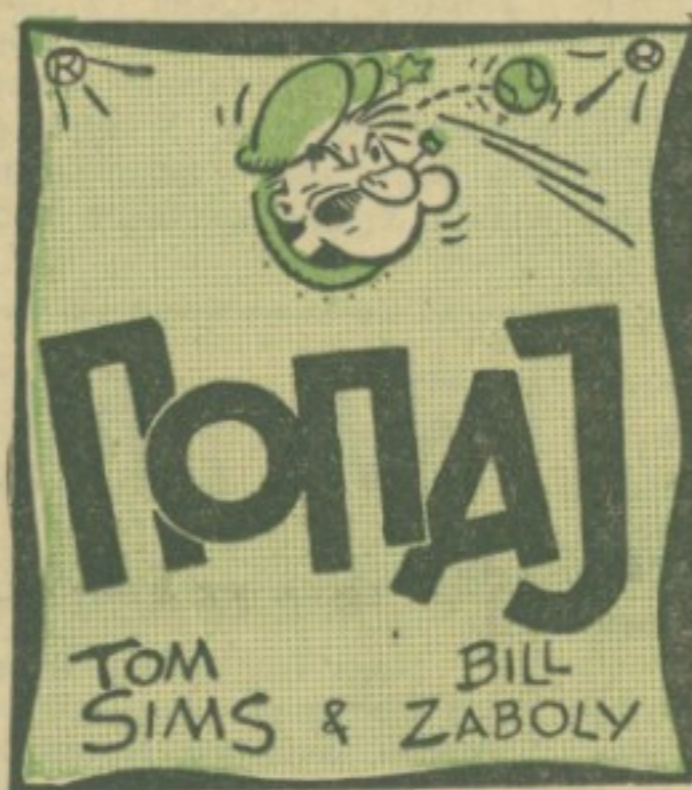
Било сам већ петнаест година у полицијској служби кад ми је 1950, Скотланд јард поверио васпитање једног пса по имену Рекс. Имао је већ дванаест месеци, а уколико је пас старији, све је теже да се дресира. Но, кад сам га угледао, све су моје сумње ишчезле. Био је то прави бог овчарске расе: велики, са прним шармама и бистрим, светломодрим очима. Одавао је утисак снаге коју дотле нисам запазио ни код једног другог пса.

Дуго сам га миловао, говорио му, да би се свикао на мој глас, затим сам му ставио огрлицу и повео га на кашу у нашу прву шетњу. Сатима се сивовито отимао, вукао напред, и ја сам га последњом снагом задржавао. Никако није могао да иде ходом, са главом уз моје лево колело. И следећих дана било је исто. Морао сам да купим нарочиту огрлицу која му, чим крене напред и затегне поводник, стегне врат и грло. Но Рекс је био као од челика и ништа није могло да га спречи у његовој жељи за трчањем. Тада сам покушао другу тактику. И десило се чудо. Скинуо сам му оковатник, он је бесомучно јурнуо, али после лудог трка од једног или два минута вратио се уз мене и наставио џаганим ходом. Не само тада, већ и касније, више пута се догодило да је он меци давао лежице уместо ја њему. У пуној мери ми је открио колику улогу играју љубав и наклоност на васпитање животиња, као уосталом и деце.

Приликом првих вежби Рекс је показао изванредну способност. Јдан колега је обукао нарочиту кабаницу и потрчао. Чим сам узвикнуо: Ухвати га Рекс је јурнуо и шчепао га за рукав да сам га једва избавио.

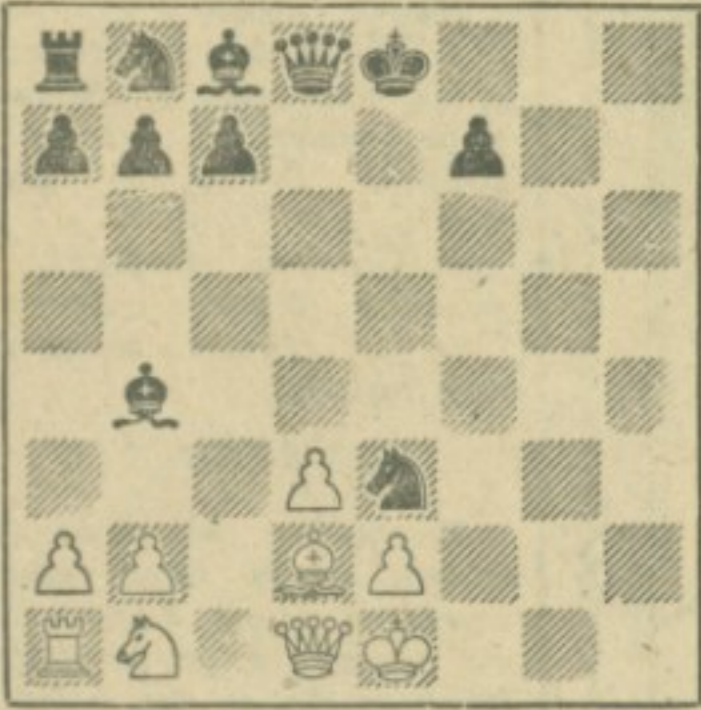
— Пред овим је псом, — рекао је мој колега — велика бу диниост.

И није се преварио. За четири године он је ухватио 125 лопова, што до данас није забележено у историји ниједног полицијског пса.

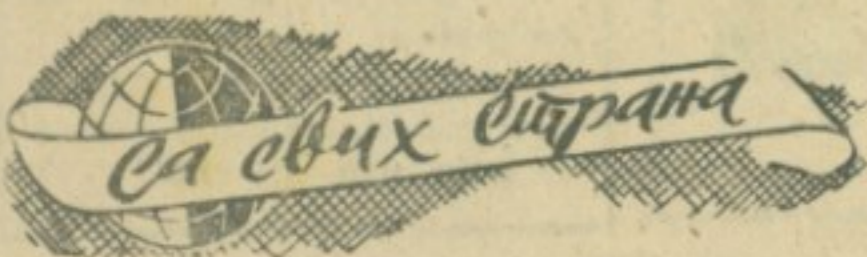
Учимо шах XLI

Прошли пут видели сте како је црни изгубио даму, а сад ће та судбина снаћи белог. У једној партији одиграној 1939 године у Франкфурту црни је у шестом потезу напао скакачем белу даму и на дамином крилу настала је оваква ситуација:

Шта ће сада учинити бели? Дамом ће повући потез који ће га одвести у пораз: 1. Дд1-а4+, Лд8-д7 2. Да4-б3 (Јасно је зашто бели није могао својом дамом да однесе првог ловца на пољу б4; следило би Се3-ц2+, а то би значило губитак даме)... Лд7-е6, 3. Дб3-а4+, 67-65! 4. Да4: б5+, Леб-д7 5. Дб5-б7. Лд7-ц6. Видели да ће му дама морати да оде за топа бели је предао партију.

Бела дама страдала је на исти начин као и црна у прошлој партији: истрчала је пре времена и пала у клопку.

О КИШОБРАНИ

— Народна прича из Камбоџе —

Једном је један сељак пошао да посети своје робаке у једном удаљеном селу. Одлазећи од куће он понесе са собом и кишобран. Успут ожедни и остави кишобран на брду па пође да тражи воду.

У међувремену туда прође један путник и пошто приметити кишобран узме га и оде.

Када се власник вратио, кишобрана више није било. Он поче да га тражи и примети како на путу одмиче неки човек са кишобраном.

Сељак одмах потрча за њим и рече му:

— Слушај, побратиме, то је мој кишобран. И тад настаде жучна препирка. Најзад доспели су и до судије.

Овај саслуша и једног и другог, мало промисли и нареди послужитељу: сломи кишобран и дај сваком по половину, после их пусти нека иду кући. А својим послужитељима нареди да пођу за њима у села и да затишу све што чују.

Кад је онај који је украо кишобран дошао кући његов син га упита:

— Оче, где си нашао то парче кишобрана? Међутим, кад се власник кишобрана вратио кући, његови жена и деца видећи остатке кишобрана повикаше:

— Шта уради оче, с нашим кишобраном? Где ти је друга половина?

Из овога је судија лако могао сазнати ко је прави власник кишобрана. И донео је пресуду: лопов мора власнику да купи нов кишобран.

НАЈВЕЋЕ ПЛИВАЛИШТЕ У ЕВРОПИ

Недалеко од Кремља, у Москви, ускоро ће почети изградња највећег пливалишта у Европи. Оно ће имати 35.000 квадратних метара, а моћи ће да прими 35.000 купаца дневно.

КАЗНА ЗА ВОЗАЧЕ КОЈИ НЕПРОПИСНО ПАРКИРАЈУ КОЛА

Полицијаци у Глазгову су почели да примењују једну нову, врло ефикасну методу којом кажњавају возаче који паркирају кола на непрописној страни. Сваком прекршитељу они отпумпају све четири гуме тако да он после тога мора упробити више од пола часа да би кола довео у ред.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КАМЕНА КОРИЊАЧА — СИМБОЛ МУДРОСТИ

У X веку у Северној Кини, за време династије Лао, постојао је народ Каракитајци. Почетком XII века они су били потиснути на запад и 1124 године основали су државу Си-Лао. Дуго времена се сматрало да је овај народ био номадски. Али, сада је једна археолошка експедиција Московског универзитета утврдила истину. Наиме она је откопала на обали реке Елегест у Централној

Тувин (Тувинска Аутономна Република ушла је у састав СССР 1944 године), једну велику варош, која судећи по нађеним ископинама, претставља можда престоницу северне провинције државе Си-Лао. Пронађена је једна богато украшена гра-

ђевина која по свему изгледа да је припадала кнезу-намеснику. Град је био центар занатства, трговине и пољопривреде. О томе говоре и разне пољопривредне алатке, зрна конопа, проса и кинеске паре. Експедиција је открила и друге насеља. Једно од њих је вероватно било религиозни центар, јер су ту нађене статуе Буде и камена корињача тешка читаву једну тону која је у оно време сматрана као симбол мудрости.

УТВРЂИВАЊЕ ПРАВИХ БИСЕРА

Кад човек није стручњак, тешко може да утврди који су бисери прави, а који лажни, јер су врло слични. Данас се то сасвим сигурно одређује помоћу радиографије. Стручњаци међутим, кажу: бисери крушкастог облика углавном су увек прави, као и бисери изузетне величине који имају преко 5 грама.

— антиарис токсикарија. — Из породнице је дудова, само што му је сок веома отрован.

ПЛАСТИЧНА МАСА У ГРАЂЕВИНАРСТВУ

Пластична маса је досад заменила многе материјале покузујући при том увек боље особине од претходног. Тако је у Америци направљена једна погодна пластична маса која ће заменити камен при облагању спољних и унутрашњих зидова на зградама. Ова нова пластична маса је три пута лакша од камена, отпорна је

према влази, а плоче ће имати величину од 1,20x0,30 метра. Предвиђају се врло лепе фасаде од овог новог материјала.

КАКО СЕ ЧУВА ЗИМНИЦА

Градити велика складишта за чување воћа и поврћа преко зиме, скупа је ствар. Услед тога, руски стручњаци су дошли на једну практичну и јевтину идеју да недалеко од града Вороњежа чувају зимницу — у једном језеру. Први опити су већ извршени. Поставили су шест редова дирекса са учвршћеном металном трасом на водену језерску површину. Пет бачви са усвојеним поврћем везали су жицом, једну за другу а затим додали шесту са теретом, која ће свих пет одвући у дубину од једног метра. Краставци, парадајз, јабуке, шљиве и дубенице, који се налазе у херметички затвореним бурадима сачувани су од квара и то од септембра до маја не изгубивши своја укусна својства. Не зна се ко је дао идеју за овакав начин чувања, али стара пракса становника из ове околине каже да су још њихови прадедови слично радили. Ово би био само модернизовани начин.

НОВИ ТАНКЕРИ

Поморски објекти, било да су намењени у ратне или мирнодопске сврхе, у техничком погледу напредују из године у годину. Држе корак са свим грађама на суви. Тако ће у будуће нови енглески танкери бити сagraбени као праве подморнице и њима ће управљати гњурци. Њихова тонажа ће бити око 100.000.

... у античком граду Помпеји позоришне претставе и гладијаторске игре објављиване су црним написима на белом зидовима. Кад би приредбе престале да буду актуелне, објаве би једноставно премазивали кречом.

... прва илустрација једног падобранца објављена је у књизи Далматинца Фаустуса Вранчића „Нове машине“, која је

... глобусе су, како је утврђено, правили још стари Грци.

ци. Први глобус конструисао је Кратес из Милоса у другом веку наше ере. Међутим, у Средњем веку глобуси су потпуно пали у заборав јер је хришћанство забрањивало учење да је Земља округла.

... прве папагаје из Америке у Европу донео је Колумбо, 1493 године. У свечаној поворци у Барселони, приређеној у славу открића

штампана 1605 године. То је један бакарски приказује „летећег човека“ у тренутку скока са неке високе куле. Свој „лет“ човек остварује помоћу неке врсте падобрана за који је привезан конопцима.

... једна нарочита врста гљива која расте на разним дрвећу у тропским крајевима може да мења боју као камелеон.

... име великог индуског града Бомбаја значи уствари „добри многобројни белоглазаци“.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ МАЛИ ГРЧАР

Данас ћемо вас упутити у једну вештину која врло лако може да вам испуни слободно време, нарочито кад пада киша, па морате да седите у соби.

Иловачу ћете наћи негде у дворишту. Да би остала влажна више дана ставите је у металну кутулу или било какав метални суд и покријте је мокром крпом. Сто на коме ћете да радите прекријте слојем старих новина, а преко тога ставите киле, да га не бисте овлажили. Преко свега положите се равна даска.

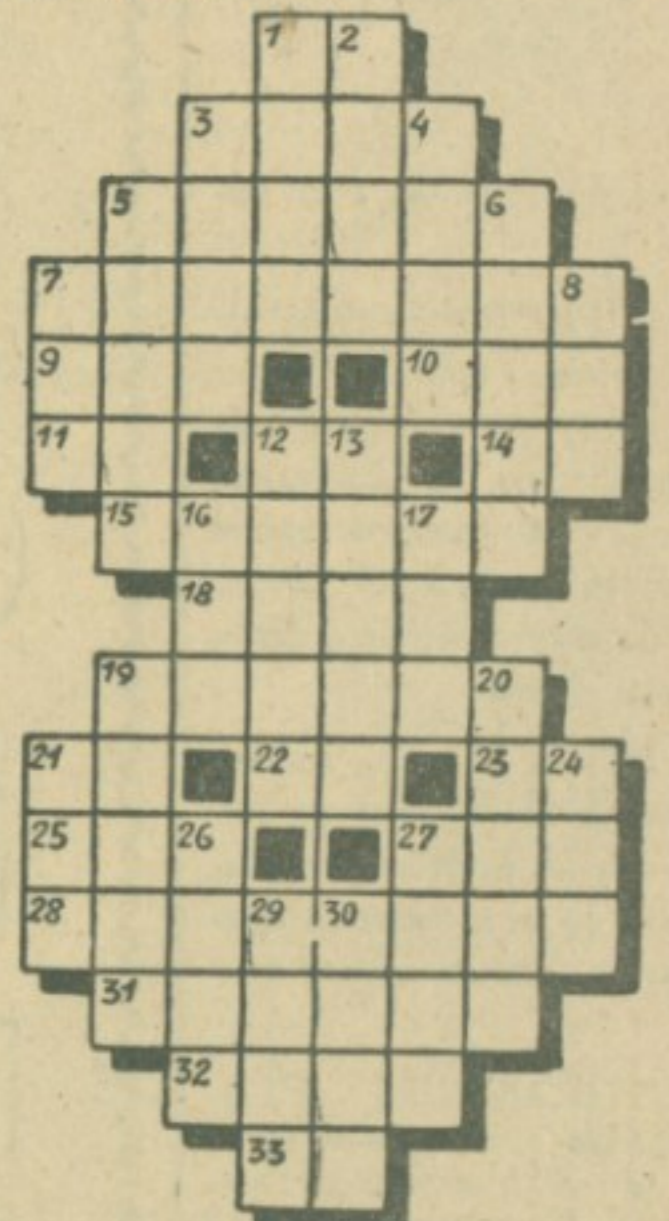
Прво се иловача извучи међу прстима. Она мора бити влажна, али не сувише. Пошто извучите „квасу“, као што је показано на нашем цртежу, савијете је у прстен, а затим једну кутулу од иловаче повисећете да од ње направите дно. Ако прсте-

нове ребате један на други, добићете низки или виши суд. Кад суд добије жељени облик оставите га да се осуши, али не сувише нагло, јер се можда растући. Да би се осушио тек после два до три дана, обложите га мокрим крпама. После тога, суд је повољно чврст и може се украшавати уљазним бојама или емајлом. Пошто се боја осуши прените преко ње специјалним лаком и ваш суд ће изгледати као да га је правно грчар од заната, само што неће бити сасвим чврст, јер га нисте пекли у пећи. Зато га немојте нанизати употребљавати. Али, ако станујете близу неког грчара, замолите га да вам суд испечу. У том случају немојте ви сами да украшавате своје уметничко дело јер су за такав поступак потребне специјалне боје.

Водоравно: 1) инцијали нашег књижевника („Коштана“); 2) место у Вачкој; 3) некадашњи град у Палестини; 4) носач; 5) велики индијски еп; 6) узвик; 7) притока Дрине; 8) грчко слово; 9) спев; 10) показана заменица; 11) мрежница у оку; 12) музички инструмент; 13) жестока алкохолна пића; 14) предлог; 15) узвик; 16) ознака за непознато лице; 17) лут корен; 18) један број; 19) титан из грчке митологије који је људима донео ватру; 20) сеф; 21) јеврејско мушко име; 22) инцијали великог руског песника („Евгеније Онегин“).

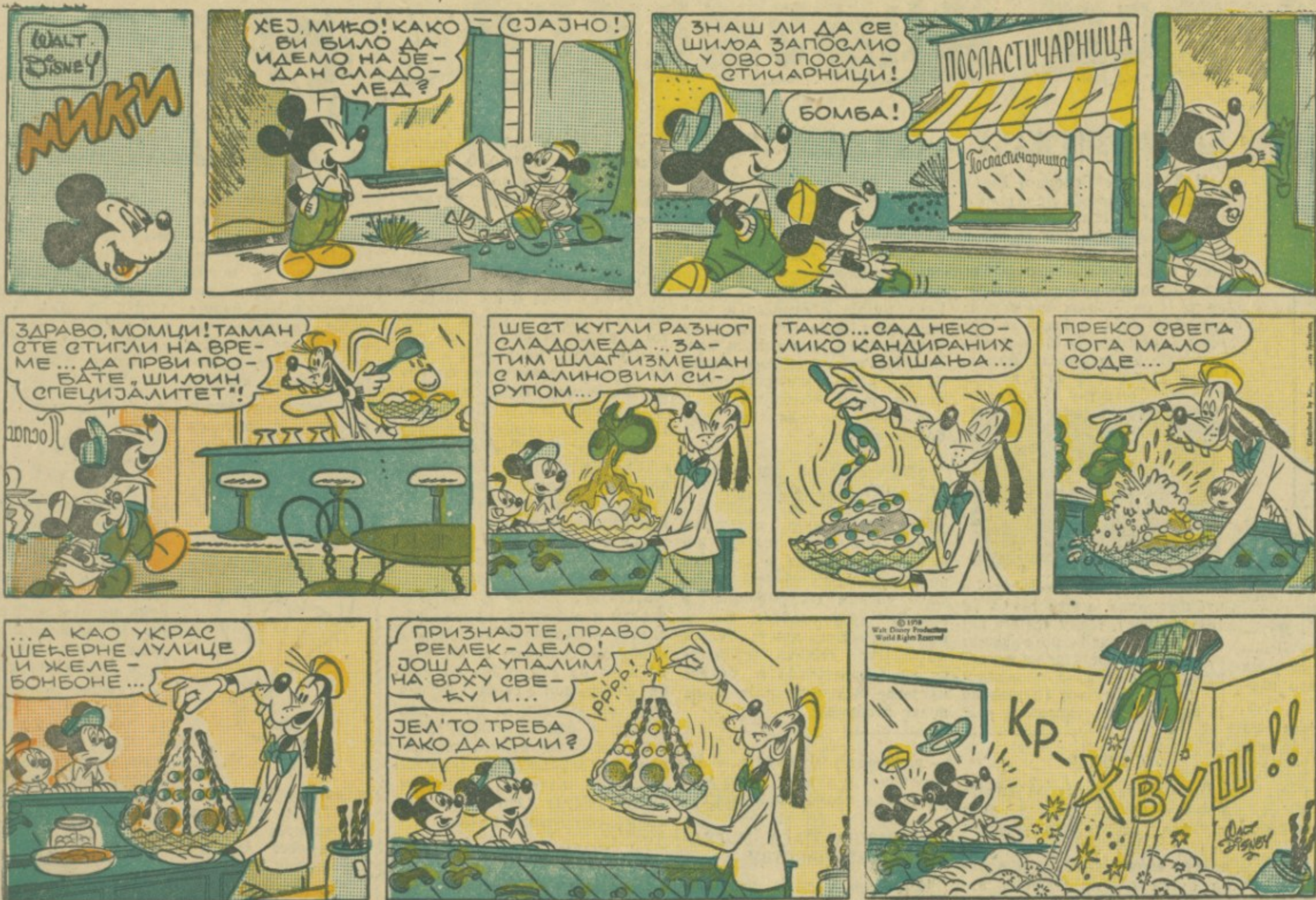
Усправно: 1) оснивач једне религије на истоку; 2) наслага; 3) језеро у Италији; 4) носач; 5) ниже полско и шумско божанство у грчкој митологији; 6) име наше опере певачице; 7) део тела код неких животиња; 8) овамо; 9) наука о моралу; 10) лука у Грчкој; 11) име нашег књижевног критичара; 12) јужно воће; 13) Одисејев отац; 14) међу, између (лат.); 15) пољопривредна алатка; 16) птица тркачица; 17) једна Ибзендова драма; 18) место у близини Дубровника познато по својим соланама; 19) одређена количина; 20) познати грчки баснописац.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) бина; 2) Шуберт; 3) Пикар; 4) ра; 5) Илер; 6) Рур; 7) рит; 8) Куба; 9) ен; 10) „Кодак“; 11) Гламоч; 12) Алек; 13) свитац; 14) Атина; 15) ен; 16) Рона; 17) оса; 18) виа; 19) Свир; 20) са; 21) алеја; 22) Цетина; 23) Макб.

Усправно: 1) букет; 2) Ибар; 3) Нер; 4) ар; 5) шилинг; 6) труба; 7) пире; 8) арак; 9) Рудожа; 10) комета; 11) калина; 12) лавина; 13) Столац; 14) десница; 15) Арас; 16) пара; 17) Овено; 18) слик; 19) Ата; 20) ем.

У ИНТЕРЕСУ ЗДРАВЉА

Прича Олива:
— Попај је у последње време прочитао у новинама више написа о штетности дувана. Грдно се уплашио и...
— Сигурно је престао да пуши, — допуни је Белка.
— Не, Преставо је да купије новине!

ПАМЕТАН ПАС

Хорације је страстан ловац, мада нема много среће у лову. Једног дана успео је да наговори Микија да и он пође с њим.
Цело јутро ловци су крстарили кроз шуму. Хорације је више пута опалио из своје двоцевке, али ништа нису уловили. Уморни, сели су да предају. И, наравно, Хорације упита Микија како му све то допало.
— Од свега ми се највише допао твој пас, — одговори Мики — Интелигентније животиње у свом животу нисам видео.
— Збиља? А како ен то уочио?
— Врло лако. Сваки пут кад ти опалиш, он се склони иза дрвета!

ПИТАЊА ОДОБОРИ

Кад је излазио лист „Ружа“?
Ко су били Другувићи?
Шта је Гортин?
Какав је то антирабична станица?

ОДГОВОР

„РУЖА“ је био шаловички лист. Излазио је у Београду једанпут недељно од 1865 до 1872 године.

Другувићи су били јужнословенско племе. Живели су у крају западно од Солуна до Верије на Бистрици. Једно племе слично имена постојало је и међу источним Словенцима, између Припјета и Дешне.

ГОРТИН је стара дорска варош на Криту, где су нађени чувени Гортински закони, који су драгоцени за проучавање историје ерков права.

АНТИРАБИЧНА СТАНИЦА је здравствена установа у којој лекари пружају помоћ лицима која је ујела или повредила бесна животиња. У таквим станицама врши се целење против беснила.

БАШЧЕДНИК

